

Nanalangin si Aaron para sa bayan

⁶Kinabukasan, nagreklamo ang buong pamayanan ng mga anak ng Israel laban kina Moises at Aaron, at sinabi: “Kayo ang nagpapatay sa bayan ni Yawe.” ⁷Nang magkatipon ang pamayanan laban kina Moises at Aaron, humarap sila sa Toldang Tagpuan at binalot ito ng Ulap, at lumitaw ang Luwalhati ni Yawe. ⁸At nagpunta sa bungad ng Toldang Tagpuan sina Moises at Aaron.

⁹Kinausap ni Yawe si Moises, at sinabi: ¹⁰“Lumayo ka sa pamayanang ito; uubusin ko sila ngayon din.” Nagpatirapa ang dalawa sa lupa. ¹¹At sinabi ni Moises kay Aaron: “Kunin mo ang iyong insensaryo at lagyan ng apoy galing sa altar, lagyan mo ng insenso at pumunta ka agad sa pamayanan upang magbayad-sala kay Yawe para sa kanila. Lumabas na ang poot mula kay Yawe, at nagsimula na ang salot.”

¹²Ginawa nga ni Aaron ang sabi ni Moises, at tumakbo sa gitna ng pamayanan, ngunit nagsimula na ang salot sa sambayanan. Inilagay niya ang insenso at nagbayad-sala para sa kanila. ¹³Tumayo siya sa pagitan ng mga buhay at mga patay, at tumigil ang salot. ¹⁴Labing-apat na libo’t pitundaan ang namatay sa salot, bukod sa mga namatay dahil kay Kora. ¹⁵At nagbalik si Aaron kay Moises sa bungad ng Toldang Tagpuan; tumigil na ang salot.

Ang tungkod ni Aaron

¹⁶Nagsalita si Yawe kay Moises, at sinabi: ¹⁷“Sabihin mo sa mga anak ng Israel na bigyan ka ng mga tungkod, isa para sa bawat tribu, labindalawang tungkod na lahat para sa mga pinuno ng labindalawang tribu. Isulat mo ang pangalan ng bawat isa sa kanyang tungkod, ¹⁸at isulat mo naman sa tungkod ni Levi ang pangalan ni Aaron sapagkat siya ang una sa mga angkan ni Levi.

¹⁹At ilagay mo ang mga iyon sa Toldang Tagpuan sa harap ng Kaban ng Kautusan na ating tagpuan. ²⁰Ang may-ari ng tungkod na sisibol ang siyang hinirang ko; sa ganitong paraan ko patatahimikin ang mga reklamo ng mga Israelita laban sa inyo.”

²¹Kinausap ni Moises ang mga Israelita, at bawat isa sa kanilang mga pinuno ay nagbigay sa kanya ng tungkod – labindalawang tungkod na lahat para sa kanilang mga tribu, at kabilang dito ang tungkod ni Aaron. ²²Inilagay ni Moises ang mga tungkod sa harap ni Yawe sa Tolda ng Kaban ng Kautusan. ²³Kinabukasan, nagpunta si Moises sa Tolda ng Kaban ng Kautusan – at

hayun! umusbong ang tungkod ni Aaron na kumakatawan sa tribu ng Levi. Bumukad ang mga buko, namukadkad ang mga bulaklak, at nagbunga ng hinog na almond.

²⁴Inilabas ni Moises ang lahat ng tungkod mula sa harap ni Yawe at ibinalik sa mga anak ng Israel; tiningnan nila ang mga ito, at kinuha ng bawat isa ang kanyang tungkod.

²⁵At sinabi ni Yawe kay Moises: “Ibalik mo ang tungkod ni Aaron sa harap ng Kaban ng Kautusan, at ingatan bilang tanda sa mga rebeldeng ito upang hindi ko na marinig pa ang kanilang mga reklamo at hindi sila mamatay.” ²⁶Ginawa nga ni Moises ang iniutos ni Yawe.

Mga pari para sa bayan

²⁷Sinabi ng mga anak ng Israel kay Moises: “Mamamatay kaming lahat! Masasawi kami!” ²⁸Mamamatay ang sinumang lumapit sa Tirahan ni Yawe! Mamamatay ba kaming lahat?”

18 ¹Sinabi ni Yawe kay Aaron: “Ikaw at ang iyong mga anak kasama ang iyong sambahayan ang manananagot sa santuwaryo – ikaw at ang iyong mga anak ang mananagot sa sariling pagkapari. ²Palapitin mo rin ang mga kamag-anakan mo, ang tribu ng Levi na siyang tribu ng iyong ama. Isama sila at patulungin sa inyo ng mga anak mo sa paglilingkod sa Tolda ng Pahayag.

³Makikisali sila sa iyong paglilingkod at sa paglilingkod sa buong Tolda pero hindi sila lalapit sa mga bagay na sagrado o sa altar, at baka sila at kayo ay mamatay. ⁴Maisasama ninyo sila sa buong paglilingkod sa Toldang Tagpuan ngunit hindi na lalapit pa ang sinumang tagalabas.

⁵Kayo ang mamamahala sa paglilingkod sa santuwaryo at sa altar kaya di na muling babagsak ang Galit sa mga Israelita.

⁶Ako ang pumili ng iyong mga kapwa-Levita mula sa mga Israelita; ibinigay sila kay Yawe, kaya ibinibigay sila sa inyo para maglingkod sa Toldang Tagpuan. ⁷Tanging sa iyo at sa iyong mga anak lamang ang pagkapari sa lahat ng ginagawa sa altar o sa loob ng kurtina. Sa inyo ko ibinibigay ang pagkapari at mamamatay ang iba pang lalapit.”

Ang bahaging para sa mga pari

⁸Sinabi ni Yawe kay Aaron: “Ipinagkatiwala ko sa iyo ang aking bahagi sa mga banal na handog ng mga Israelita. Sa paghirang sa iyo at sa iyong mga anak, ibinigay ko sa inyo ang mga ito: panghabampanahong tuntunin ito. ⁹Ito ang

magiging bahagi mo at hindi susunugin sa mga pinakabanal na handog; ang lahat ng inialay bilang pagkaing handog, hain para sa kasalanan at hain para sa utang. At ituturing mo at ng iyong mga anak na pinakabanal ito. ¹⁰Kakanin ninyo ito sa kabanal-banalang lugar; makakakain ang lahat ng lalaki at ituturing mo itong banal.

¹¹Mapasasaiyo rin ang inilaan sa mga inihandog na paindayog ng mga Israelita. Ibinibigay ko ito sa iyo at sa iyong mga anak na lalaki at babae bilang parte ninyo: panghabampanahong tuntunin ito. Makakakain nito ang lahat ng malinis sa iyong sambahayan. ¹²Ibinibigay ko rin sa iyo ang pinakamainam na langis, alak at trigo na iaalay nila kay Yawe bilang unang bunga ng kanilang ani.

¹³Mapasasaiyo ang lahat ng tumutubo sa kanilang lupain, ang mga unang bungang dinadala nila kay Yawe; makakakain ang sinumang malinis sa iyong sambahayan. ¹⁴Mapasasaiyo rin ang lahat ng itinakwil sa Israel. ¹⁵Mapasasaiyo ang lahat ng unang supling ng bawat sinapupunan, tao man o hayop; ngunit tutubusin mo ang panganay na lalaki ng tao at ang unang lalaking anak ng di-malinis na hayop. ¹⁶At tutubusin mo ito sa buwan ng kapanganakan nito sa halagang limang shekel na pilak, ayon sa shekel ng santuwaryo na katumbas ng dalawampung kusing. ¹⁷Hindi mo tutubusin ang unang anak ng baka, tupa o kambing: banal nga iyon. Ibutuhos mo sa altar ang dugo niyon at susunugin ang taba bilang haing pinadaan sa apoy na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe. ¹⁸Mapasasaiyo naman ang kanilang laman gaya ng dibdib na iniindayog at ng kanang hita.

¹⁹Ibinibigay ko sa iyo at sa iyong mga anak na lalaki at babae ang lahat ng abuloy para kay Yawe sa mga banal na handog ng mga Israelita. Ito ang magpakailanmang tipan na tipan ng asin sa harap ni Yawe para sa iyo at sa iyong supling.”

Ang bahaging para sa mga Levita

²⁰Sinabi ni Yawe kay Aaron: “Hindi ka magkakaroon ng mana sa kanilang lupain; wala

kang bahagi sa piling nila; ako ang bahagi mo at mana mo sa piling nila.

²¹At ibinibigay ko ngayon sa mga Levita ang lahat ng ikapu sa Israel bilang mana nila dahil sa paglilingkod nila sa Toldang Tagpuan. ²²Hindi na lalapit ang mga Israelita sa Toldang Tagpuan kung hindi’y magkakaroon ng nakamamatay na kasalanan. ²³Mga Levita lamang ang maglilingkod sa Toldang Tagpuan at dapat managot: panghabampanahong batas ito sa lahat ng inyong salinlahi. Kaya walang mana ang mga Levita sa piling ng Israel. ²⁴Sa halip ay ibinibigay ko sa kanila bilang pamana ang mga ikapung iniaalay ng mga Israelita bilang handog kay Yawe. Dahil dito kaya ko sinasabing hindi sila magkakaroon ng mana kasama ng mga anak ng Israel.”

²⁵Nagsalita si Yawe kay Moises: ²⁶“Sabihin mo sa mga Levita: Pag tanggap ninyo mula sa mga Israelita sa ikapung ibinibigay ko sa inyo sa ngalan nila, ilalaan naman ninyo kay Yawe ang ikapu ng ikapu. ²⁷Ituturing itong handog gaya ng butil na galing sa giikan o ng bagong alak mula sa pisaan. ²⁸Kaya maglalaan din kayo ng handog kay Yawe mula sa mga ikapung tinanggap ninyo sa mga Israelita, at ibinibigay ito sa paring si Aaron: ito ang inyong parte kay Yawe. ²⁹Sa lahat ng handog na inyong tatanggapin, ilalaan ninyo kay Yawe ang pinakamainam na bahagi ng anumang handog.

³⁰Sabihin mo rin sa kanila: Matapos n’yong ilaan ang pinakamainam na bahagi ng mga handog, ituturing na sa mga Levita na ang ibang matitira gaya ng unang bunga ng giikan o pisaan ng ubas. ³¹Makakain ninyo ito at ng inyong sambahayan kahit saan – suweldo nga ninyo iyon sa paglilingkod sa Toldang Tagpuan. ³²Sa paglalaan ninyo ng pinakamainam na bahagi lamang, wala na kayong kasalanan. Huwag n’yong lapastanganin ang mga banal na handog ng mga Israelita at baka kayo mamatay.”

Mga abo ng bakang pula

19 • ¹Nagsalita si Yawe kina Moises at Aaron at sinabi: ²“Ito ang isa pang tuntunin ng Batas na iniutos ni Yawe. Magpakuha

• **19.1** Partikular na tinutukoy ng Sulat sa Mga Hebreo ang kabanatang ito sa pagtalakay nito tungkol sa mga pag-aalay sa Matandang Tipan na hindi naman talaga makapagbibigay ng kalinisan ng kalooban sa tao at pagpapauna lamang sa ganap na pag-aalay ni Kristo (tingnan Hebreo 9:13 at 13:11).

Tungkol sa tubig para sa paglilinis ang mga bersikulo 17-21. Maraming bayan ang gumagamit ng tubig para sa kanilang mga seremonyang panrelihiyon. Makikita natin dito kung paano ito ginamit ng mga Judio.

Matapos tayong hugasan sa binyag, gumagamit din ang Iglesya ng benditadong tubig. Hindi kung anong madyik o kapangyarihan ang nakikita rito ng Iglesya kundi mga nakikitang tanda na tumutulung sa ating mailagay tayo sa tamang disposisyon. Ang pagkukrus sa paggamit ng benditadong tubig, kung buong-kalooban at pananampalataya itong ginagawa, ay tulong para maiwan natin sa pinto ng simbahan ang alikabok ng mga kaabalahan ng buhay sa araw-araw.

ka sa mga Israelita ng isang dumalagang bakang pula na walang kapansanan o bahid at di pa nalalagyan ng pamatok. ³Ibibigay ninyo ito kay Eleazar na pari, ilalabas sa kampo at saka kakatayin sa harap niya.

⁴Kukuha ng dugo niyon ang paring si Eleazar sa kanyang daliri at pitong beses na iwiwisik sa may harapan ng Toldang Tagpuan. ⁵Susunugin sa harap niya ang dumalagang baka: susunugin ang balat, laman, dugo at mga dumi nito. ⁶Kaya kukunin ng pari ang kahoy na sedro, isopo at sinulid na pula, at ihahagis ang mga ito sa siga.

⁷Lalabhan ng pari ang kanyang mga damit at maliligo, at saka uuwi sa kampo; di pa siya malinis hanggang hapon. ⁸Lalabhan din naman ng nagsunog sa baka ang kanyang mga damit at maliligo, at di pa siya malinis hanggang hapon.

⁹Ipinunin ng taong malinis ang mga abo ng baka at ilalagay sa isang malinis na lugar sa labas ng kampo. Magagamit ang mga ito sa paghahanda ng tubig na panlinis para sa pamayanan ng Israel. ¹⁰Hain para sa kasalanan ang lahat ng ito. Lalabhan din ng nanguha ng abo ang kanyang damit at di pa siya malinis hanggang hapon. Panghabampanahong batas ito, maging sa mga Israelita at sa dayuhang nasa piling nila.

Isang kaso ng pagiging di-malinis

¹¹Pitong araw na mananatiling di-malinis ang makahipo ng bangkay. ¹²Malilinis siya ng tubig na iyon sa ikatlo at ikapitong araw, at saka siya magiging malinis. Ngunit kung hindi siya malilinis sa ikatlo at ikapitong araw, hindi na siya lilinis. ¹³Kung hindi siya nalinis pagkahipo sa patay, dinudungisan niya ang Tirahan ni Yawe,

kaya aalisin siya sa Israel. Di pa malinis ang hindi pa binubuhusan ng tubig na panlinis: nasa kanya pa ang kanyang karumihan.

¹⁴Ito ang batas: Kung may mamatay sa isang bahay, pitong araw na magiging di-malinis ang lahat ng papasok sa bahay at lahat ng nasa loob nito. ¹⁵Magiging di-malinis din ang lahat ng sisidlang bukas na hindi nakasara ang takip.

¹⁶Pitong araw na magiging di-malinis ang sinumang nasa bukid at humipo sa bangkay ng taong pinatay o namatay, sa buto ng tao o sa libingan.

¹⁷Kung may taong maging di-malinis, kukunin ang abo ng siga para sa kasalanan at lalagyan ng tubig na ibubuhos sa isang sisidlan. ¹⁸At kukuha ng pangwisik ang isang taong malinis, ilulubog niya iyon sa tubig at wiwisikan ang bahay at lahat ng sisidlan at lahat ng taong naroon, o ang nakahipo ng buto, ng pinatay o namatay o ng libingan.

¹⁹Sa ikatlo at ikapitong araw, wiwisikan ng taong malinis ang di-malinis; at malilinis ito sa ikapitong araw; at saka niya lalabhan ang kanyang mga damit at maliligo, at muli siyang lilinis kinahapunan. ²⁰Pero kung hindi nalinis ang sinumang di-malinis, aalisin siya sa pamayanan sapagkat dinudungisan niya ang santuwaryo ni Yawe. Di siya malinis hangga't di pa naibubuhos sa kanya ang tubig na panlinis.

²¹Panghabampanahong tuntunin ito sa inyo. Lalabhan naman ng nagwisik ng tubig na panlinis ang kanyang mga damit, at magiging di-malinis hanggang hapon ang sinumang humipo sa tubig na ito. ²²Magiging di-malinis ang anumang hipuin ng taong di-malinis, at magiging di-malinis din hanggang hapon ang sinumang humipo rito."

MGA ALAALA SA DISYERTO: IKALAWANG BAHAGI

Hindi kayo naniwala sa akin

20 • ¹Dumating ang buong pamayanan ng mga anak ng Israel sa Disyerto ng Zin sa unang buwan at nanatili sa Kades ang buong samba-

yanan. Doon namatay si Miriam, at doon din siya inilibing.

²Walang tubig para sa pamayanan, at nagkaisa sila laban kina Moises at Aaron.

³Nakipagtalo sila kay Moises, at sinabi:

• **20.1** Ang salaysay na ito ay bahagi ng mga tekstong sinulat ng mga pari pagkabalik nila mula sa pagkabiha. Tinatalakay nito ang pangyayaring isinasalaysay sa Ex 17:1-7 pero may idinagdag na "kasalanan ni Moises"! Bakit? Sa pagrepaso sa kasaysayan ng kanilang mga ninuno, bumungad sa mga pari ang isang katanungan: paanong nangyari na si Moises, ang propetang "harap-harapang kinausap ni Yawe" (Ex 33:11), ay hindi nakapasok sa Lupang Pangako? Namatay si Moises sa mahiwagang paraan sa Bundok

Nebo. Pero nanatili ang isang katiyakan: Makatarungan ang Diyos! Kung hindi nakapasok si Moises sa Lupang Pangako, ito'y sapagkat siya'y nagkasala. Kaya sinulat nilang muli ang salaysay nang may dagdag na sakdal na nagkasala si Moises: nag-alinlangan siya sa Diyos!

Meron tayong kapareho nitong kaso sa dalawang salaysay ng pagkamatay ni Yosias, ang makatarungang hari (2 H 22:2 at 23:29 kahambing ng 2 Kro 35:19-25).

“Buti pang namatay kaming kasama ng aming mga kapatid sa harap ni Yawe!
⁴Bakit mo dinala ang pamayanan ni Yawe sa disyertong ito upang dito kami mamatay pati ang aming mga hayop?”

⁵Ba’t mo kami inilabas mula sa Ehipto para dalhin sa napakasamang lugar na ito? Hindi ito lugar para sa binhi o para sa puno ng igos o puno ng ubas o iba pang prutas, at ni walang tubig na mainom.”

⁶Tumakas sina Moises at Aaron sa pagtitipon at pumunta sa Toldang Tagpuan at nagpatirapa. At lumitaw ang Luwalhati ni Yawe, ⁷at sinabi ni Yawe kay Moises: ⁸“Kunin mo ang tungkod at tipunin mo at ng iyong kapatid na si Aaron ang pamayanan. Utusan ninyo sa harap nila ang bato at magbibigay ito ng tubig. Pabubukalin mo ang tubig mula sa bato para sa pamayanan, at paiinum mo sila at ang kanilang mga hayop.”

⁹Kayat kinuha ni Moises ang tungkod mula sa harap ni Yawe tulad ng iniutos sa kanya. ¹⁰Tinipon nina Moises at Aaron ang pamayanan sa harap ng bato, at sinabi ni Moises sa kanila: “Makinig kayong mga rebelde, magpapabukal ba kami ng tubig mula sa batong ito para sa inyo?” ¹¹Itinaas ni Moises ang kanyang kamay at dalawang ulit na hinampas ng kanyang tungkod ang bato. At bumulwak ang maraming tubig, at uminom ang pamayanan at ang kanilang mga hayop.

¹²Ngunit sinabi ni Yawe kina Moises at Aaron: “Dahil hindi ninyo ako pinaniwalaan at ipinakilala bilang ang Banal sa harap ng mga Israelita, hindi ninyo madadala ang pamayanang ito sa lupaing ibinibigay ko sa kanila.”

¹³Sa may mga tubig ng Meriba naki-

pag-away ang mga anak ng Israel kay Yawe at dito niya ipinakita sa kanila ang kanyang kabanalan.

Ayaw magpadaan ng Edom

¹⁴Nagpadala ng mga sugo si Moises mula sa Kades sa hari ng Edom para sabihin sa kanya: “Ipinasasabi sa iyo ng kapatid mong si Israel: ¹⁵Nabalitaan mo ang lahat ng hirap na aming sinapit. Nagpunta sa Ehipto ang aming mga ama at doon nanatili nang mahabang panahon. At pagkatapos ay minaltrato kami at ang aming mga ama ng mga Ehipsiyo, ¹⁶kaya sumigaw kami kay Yawe at dininig naman niya ang aming tinig. Nagpadala siya ng anghel na naglabas sa amin sa Ehipto. Narito kami ngayon sa Kades sa may hangganan ng iyong kaharian. ¹⁷Padaanin mo sana kami sa iyong lupain. Hindi kami dadaan sa bukirin o ubasan, ni iinom ng tubig sa mga balon, kundi sa daan ng hari kami dadaan na di lumiliko sa kanan o sa kaliwa hanggang makalampas kami sa iyong hangganan.”

¹⁸Ngunit sinagot siya ng Edom: “Hindi ka makadadaan sa aking lupain, kung hindi’y sasalubungin kita ng taga.”

¹⁹Sinabi naman ng mga Israelita: “Sa malaking daan kami dadaan at babayaran namin ang tubig na maiinom namin at ng aming mga hayop. Makikiraan nga lamang kami.”

²⁰Pero sinabi ng Edom: “Hindi ka makadaan.” At sinalubong niya ang Israel nang may maraming taong sandatahan at malakas na hukbo. ²¹Tumanggi nga ang Edom na padaanin sila sa kanilang lupain, kaya napilitan ang Israel na lumayo.

Ang kamatayan ni Aaron

²²Pagkaalis ng buong pamayanan ng Israel sa Kades, dumating naman sila sa Bundok Hor. ²³Sa Bundok Hor sa hangganan ng Edom, nagsalita si Yawe kina Moises at Aaron: ²⁴“Malapit nang makapiling ni Aaron ang kanyang mga ninuno; hindi siya papasok sa lupaing ibinibigay ko sa Israel dahil sa pagsuway n’yo sa aking utos sa mga tubig ng Meriba.

²⁵Tawagin mo si Aaron at ang kanyang anak na si Eleazar at paahunin sila sa Bundok Hor. ²⁶Huhubaran mo si Aaron at isusuot ang mga

Ang katuparan ng Kasulatan kay Jesus ang tanging makapagbibigay-liwanag nang lubos sa atin tungkol sa misyon ni Moises. Ang misyon niya ay akayin ang bayan ng Diyos hanggang sa pintuan ng Lupang Pangako. Pag naroon na, makatatabi na siya at masasabi kasama ni Juan Bautista, ang huling propeta ng Matandang Tipan: “Dapat siyang humigit at ako

nama’y lumiit.” Nagsisimula na ang ministeryo ni Josue: ang pagbuksan ng mga pinto ng Lupang Pangako ang bayan ng Diyos at ipaangkin ito sa kanila. Ang magkakambal na bokasyon nina Moises at Josue ay naglalarawan at nagbibigay-liwanag sa misyon ng Matandang Tipan at ni Jesus (sa Hebreo, pareho ang mga pangalang Josue at Jesus).

damit kay Eleazar na kanyang anak; at doon mamamatay si Aaron at makakapiling ng kanyang mga ninuno.”

²⁷ Ginawa nga ni Moises ang iniutos ni Yawe. Sa harap ng buong pamayanan, umahon sila sa Bundok Hor. ²⁸ Hinubaran ni Moises si Aaron at isinuot ang mga damit kay Eleazar na anak nito, at doon namatay si Aaron, sa tuktok ng bundok. ²⁹ At bumaba sina Moises at Eleazar sa bundok. Pagkakita ng buong pamayanan na patay na si Aaron, tatlumpung araw siyang ipinagluksa ng buong sambayanan ng Israel.

21 ¹ Nabalitaan ng Kananeong hari ng Arad na nasa Negeb na parating ang mga Israelita sa daan ng Atarim. Sinalakay niya ang Israel at nabihag niya ang ilan. ² Kaya gumawa ang Israel ng panata kay Yawe: “Kung ibibigay mo sa aking kamay ang bayang ito, pupuksain ko para kay Yawe ang kanilang mga lunsod.” ³ Dininig ni Yawe ang panalangin ng Israel at ibinigay sa kanila ang mga Kananeo. Pinuksa ang mga ito pati ang kanilang mga bayan ayon sa batas ng anatema. Kaya tinawag na Horma ang lugar na iyon.

Ang ahas na tanso

• ⁴ Naglakbay sila mula sa Bundok Hor sa daang patungo sa Dagat ng Mga Tambo para lumibot sa lupain ng Edom. Nasiraan ng loob ang sambayanan habang nasa daan, ⁵ at nagreklamo laban sa Diyos at kay Moises: “Bakit mo kami inilabas mula sa Ehipto para mamatay sa disyerto? Walang tinapay ni tubig dito, at

sawang-sawa na kami sa walang lasang mannang ito!”

⁶ At nagpadala si Yawe ng mga ahas na “apuy-apuyan” laban sa kanila. Tinuklaw ng mga ito ang sambayanan at marami sa mga Israelita ang namatay. ⁷ Pinuntahan ng sambayanan si Moises at sinabi: “Nagkasala kami sa pagsasalita nang laban kay Yawe at sa iyo. Ipakiusap mo kay Yawe na alisin na sa amin ang mga ahas.”

Nanalangin si Moises para sa sambayanan, ⁸ at sinabi sa kanya ni Yawe: “Gumawa ka ng isang ahas na ‘apuy-apuyan’ at ilagay sa isang poste, at mabubuhay ang sinumang natuklaw ng ahas at tumingin dito.”

⁹ Kaya gumawa si Moises ng isang ahas na tanso at inilagay iyon sa isang poste. At tumingin sa ahas na tanso ang sinumang natuklaw ng mga ahas, at siya’y nabuhay.

Papuntang Transjordanian

¹⁰ Umalis ang mga Israelita at nagkampo sa Obot. ¹¹ Pagkaalis sa Obot ay sa mga Guhong-Abarim naman sila nagkampo, sa disyertong katapat ng Moab sa silangan. ¹² Pagkaalis doon, sa agos lambak ng Zared sila nagkampo.

¹³ Pagkaalis dito, nagkampo sila sa disyertong nasa kabilang ibayo ng llog Arnon na galing sa hangganan ng mga Amorreo (ang

• **21.4** Tungkol naman sa ahas na apuy-apuyang ito, dalawang magkaibang tanong ang lumalantad. Ang una: Ano ang pangkasaysayang simula ng salaysay na ito? Ang madaling sagot: malapit sa mga mina ng Sinai, ang nagpapagaling na Diyos ay pinarangalan at pinasalamat sa pag-aalay ng maliliit na ahas na apuy-apuyan. Malamang na binigyang-buhay ng mga kuwento ng mga manlalakbay ang salaysay na ito. Pero ang mahalagang tanong ay ang ikalawa: Anong gustong sabihin nitong pahina ng banal na aklat?

Nagreklamo ang sambayanan. Muling nagreklamo ang mga Israelita: ito ang paghihimagsik ng kalooban ng mga ayaw magsakripisyo at magsikap para maging mas mabuti, at sa halip ay sinisisi ang iba.

Gumawa ka ng isang ahas na “apuy-apuyan”. Kakaibang utos sa mga Israelita. Ngunit isa itong tandang propetiko: gustong pagalingin ng Diyos ang kasalanan sa pamamagitan na rin ng pinakainstrumento ng kasalanan.

Mabubuhay ang sinumang tumingin dito. Isa pang tandang propetiko. Hindi mahihigpit na atas ang kailangang sundin ng mga makasalanan: patingnin lamang sila nang may pananampalataya sa tandang ipinadadala ng Diyos para sa kanilang paggaling. Sasabihin naman ni Jesus: “Kagaya ng pagtataas ni Moises sa ahas sa disyerto, gayundin naman kailangang itaas (sa krus) ang Anak ng Tao upang magkaroon ng buhay magpakailanman ang bawat naniniwala sa kanya” (Jn 3:14-15).

Ang salaysay tungkol sa ahas ay isa sa mga larawan sa Biblia na may natatagong kahulugan na naghihintay sa araw na ipahahayag ni Kristo ang kahulugan ng mga ito. Ganito rin sa istorya tungkol kay Melkisedek (Gen 14) o sa kuwento tungkol kay Jose.

Gayundin naman pag dating sa ating buhay, may ilang pangyayari sa ating kahapon na hindi natin maipaliwanag noon o hindi natin kaagad maunawaan. Bakit ito nangyari sa akin? Darating din balang araw ang liwanag ni Kristo para ipahayag ang kahulugan ng mga ito.

Arnon ang hangganan ng Moab sa pagitan ng Moab at ng mga Amorreo, ¹⁴ ayon sa sinasabi sa *Aklat ng mga Digmaan ni Yawe*: “Ang Waheb sa Supa at ang mga batis, ang Arnon ¹⁵ at ang dalisdis ng mga batis hanggang Ar, sa kabuuan ng hangganan ng Moab”).

¹⁶ Mula roo’y nagpunta naman sila sa Beer. Naroon ang balong tinukoy ni Yawe sa pagsasabi kay Moises: “Tipunin mo ang bayan at bibigyan ko sila ng tubig!” ¹⁷ At ito ang inawit ng Israel tungkol sa balon: “Magsiawit kayo sa kanya! ¹⁸ Ang balong hinukay ng mga prinsipe, na pinalalim ng mga pinuno ng bayan ng kanilang setro at mga tungkod.”

¹⁹ Mula Beer ay naglakad sila pa-Matana; mula Matana pa-Nahaliel; mula Nahaliel pa-Bamot. ²⁰ Mula Bamot nama’y naglakad sila papunta sa lambak na nasa kabukiran ng Moab patungo sa tuktok ng Pisga na nakaharap sa disyerto.

Pagsakop sa may silangan ng Jordan

- ²¹ Noon nagpadala ang Israel ng mga sugo kay Sihon na hari ng mga Amorreo para sabihin sa kanya: ²² “Makikiraan kami sa iyong lupain. Hindi kami liliko sa alinmang bukid o ubasan, ni iinom ng tubig sa mga balon, kundi sa malawak na daan magdaraan hanggang makalampas kami sa iyong hangganan.”

²³ Pero hindi pinadaan ni Sihon sa kanyang lupain ang Israel. Tinipon ni Sihon ang lahat niyang tauhan at hinarap ang Israel sa disyerto. Pagdating niya sa Yahasa, nilabanan niya ang Israel. ²⁴ Ngunit nagapi siya ng Israel, at sinakop ang kanyang lupain mula Arnon hanggang sa Yabok na hangganan ng mga Amonita – malakas nga ang mga iyon sa kanilang hangganan. ²⁵ Sinakop ng Israel ang lahat ng lunsod at bayan ng mga Amorreo, ang Hesbon at lahat ng karatig-nayon nito.

²⁶ Ang Hesbon ang kapitolyo ni Sihong hari ng mga Amorreo. Sinalakay na niya ang dating hari ng Moab at inagaw ang lahat ng lupain nito hanggang Arnon. ²⁷ Kaya sinasabi ng mga makata:

“Tayo na sa Hesbon,
itayo at patibayin ang lunsod ni Sihon.

- 21. Pagkatapos ng mga taon ng pananatili nila sa Kades, muling sinimulan ng mga Israelita ang kanilang paglakad kasama ni Moises papunta sa lupain ng Kanaan.

Pinaligiran nila ang lupain sa timog at sa silangan, at pansamantala silang tumigil sa mga lugar na nasa silangan ng Ilog Jordan. Dalawang malaking tagumpay ang naganap dito at muling napatunayan ng mga Israelita na inililigtas nga ng Diyos ang kanyang bayan.

²⁸ Sapagkat may lumabas na apoy sa Hesbon,

isang lagablab sa lunsod ni Sihon:
tinupok ang Ar Moab
at nilamon ang kabundukan ng Arnon.

²⁹ Kawawa ka, Moab!

Napahamak ka, bayan ni Kamos!
Nagtakasan ang kanyang kalalakhian
at nabihag ang kanyang kababaihan.

³⁰ Nangwasak si Sihong hari ng mga Amorreo,

mula Hesbon hanggang Dibon;
gumuho hanggang Nofa;
umabot ang sunog hanggang Medaba.”

³¹ Kaya nanirahan ang Israel sa lupain ng Amorreo. ³² Pinatingnan ni Moises ang Yazer, at nilupig iyon ng Israel at ang lahat ng nayong sakop nito; at pinalayas ang mga Amorreoong naroon.

³³ Bumalik sila at umahon sa Basan. Hinarap naman sila ni Og na hari ng Basan, kasama ang lahat niyang tauhan para makipaglaban sa Edrai.

³⁴ Ngunit sinabi ni Yawe kay Moises: “Huwag kang matakot sa kanya; ibinigay ko nga siya sa iyo pati ang buong bayan niya at lupain. Gagawin mo sa kanya ang ginawa mo kay Sihong hari ng mga Amorreo na taga-Hesbon.” ³⁵ At pinatay nga nila siya pati ang kanyang mga anak at lahat niyang tauhan hanggang walang itinirang buhay, at inangkin nila ang kanyang lupain.

22 ¹ At nagpatuloy sa paglalakbay ang mga Israelita at nagkampo sa kapatagan ng Moab sa kabilang ibayo ng Ilog Jordan sa tapat ng Jerico.

Istorya ni Balaam

- ² Samantala, nakita ni Balak na anak ni Sipor ang lahat ng ginawa ng Israel sa mga Amorreo. ³ At labis na natakot ang Moab sa sambayanan sapagkat napakarami nila. Nangilabot nga ang Moab dahil sa mga anak ng Israel, ⁴ kaya sinabi

Sa Salmo 136, pagkatapos magpuri sa Diyos “na nagtawid sa kanila sa Dagat ng Mga Tambo dahil walang hanggan ang kanyang pag-ibig”, inaalaala naman nila na “hinampas niya ng kamatayan ang malalakas na hari, si Sihong hari ng mga Amorreo at si Og na hari ng Basan”.

- **22.2** Narito ang simula ng makahulugang istorya ni Balaam, na pinalawak at ginawang isang

ng mga Moabita sa mga matatanda ng Madian: “Tingnan ninyo, kakanin ng pulutong na ito ang buong paligid natin tulad ng baka sa gitna ng bukid.”

⁵Kaya nagsugo ng mga tauhan si Balak na anak ni Sipor at hari ng Moab nang panahong iyon para ipatawag sa Petor na kabilang ibayo ng ilog sa lupain ng mga Amonita si Balaam na anak ni Beor. Sinabi ni Balak: “Isang bayan ang lumabas mula sa Ehipto; naglipana sila sa balat ng lupa at tumira sa tapat ko.” ⁶Halika na at isumpa ang bayang ito para sa akin sapagkat mas malakas sila kaysa akin. Sa gayo’y magagapi ko siguro sila at mapalalayas mula sa lupain, sapagkat alam kong totoo ngang pinagpapala ang mga pinagpapala mo at isinusumpa ang mga isinusumpa mo.”

⁷Umalis ang matatanda ng Moab at Madian, dala ang regalo para sa manghuhula. Pinuntahan nila si Balaam at sinabi ang pahatid ni Balak. ⁸Sinabi naman ni Balaam sa kanila: “Dumito kayo ngayong gabi at ibibigay ko sa inyo ang anumang sasabihin sa akin ni Yawe.” Kaya nanatili kay Balaam ang mga pinuno ng Moab.

⁹Dumating kay Balaam ang Diyos at tinanong siya: “Sino ang mga lalaking ito na kasama mo?” ¹⁰Sumagot si Balaam sa Diyos: “Pinapunta sila sa akin ni Balak na anak ni Sipor at hari ng Moab para sabihing – ¹¹Isang bayan ang lumabas mula sa Ehipto, at naglipana sila sa balat ng

lupa. Halika rito at isumpa sila para sa akin. Sa gayo’y malalabanan ko na siguro sila at mapalalayas.” ¹²Ngunit sinabi ng Diyos kay Balaam: “Huwag kang sasama sa kanila; hindi mo dapat isumpa ang bayang iyon sapagkat pinagpapala sila.”

¹³Kinaumagahan, bumangon si Balaam at sinabi sa mga pinuno ni Balak: “Bumalik kayo sa inyong bayan sapagkat ayaw akong pasamahin ni Yawe sa inyo.”

¹⁴Kaya nagbalik kay Balak ang mga pinuno ng Moab, at sinabi: “Ayaw sumama sa amin ni Balaam.”

¹⁵Nagsugo ng iba pang pinuno si Balak, mas marami at mas kinikilala kaysa mga nauna. ¹⁶Nagpunta sila kay Balaam, at sinabi: “Ito ang pasabi ni Balak na anak ni Sipor – Huwag ka sanang tumanggap pumunta sa akin; ¹⁷gagantimpalaan kitang mabuti, gagawin ko ang anumang sabihin mo. Halika na at isumpa mo ang bayang ito para sa akin.”

¹⁸Sumagot si Balaam sa mga lingkod ni Balak: “Ibigay man sa akin ni Balak ang kanyang palasyong puno ng pilak at ginto, wala akong magagawang anuman – malaki man o maliit – para lampasan ang utos ni Yaweng aking Diyos. ¹⁹Dumito rin kayo ngayong gabi, tulad ng mga nauna sa inyo, at aalamanin ko kung ano pa ang sasabihin sa akin ni Yawe.”

²⁰Dumating ang Diyos kay Balaam nang gabing iyon, at sinabi: “Dahil dumating ang mga lalaking ito para tawagin

---

alamat. Tungkol kay Balaam, tingnan ang komentaryo sa Gen 32:22.

Sa pagtatak ng daan ng kalayaan, naharap ang bayan ng Diyos sa iba’t ibang kalaban pati na sa sarili nilang kaduwagan sa harap ng mga sakripisyong hinihingi sa kanila. Ngunit mas malaki pang panganiib ang nagbabanta ngayon sa kanila nang hindi nila namamalayan: dumarating si Balaam galing Babilonia na lupain ng mga mangkukulam para maghatid ng mga sumpa sa kanila, na hindi natin masasabing mula sa Diyos kundi mula sa demonyo. Alam ng lahat, kahit na pinakamodernong pananalita pa ang gamitin para sabihin ang sumpang ito, na sarili nating mga demonyo ang makapaghahatid sa atin sa kapa-hamakan: pagpapatindi ng labanan, pagtanggap

magsapanganib at iba pang mga kasalanang laban sa buhay.

Sa pagpapatuloy ng Biblia, ipinaaalaala ng Diyos sa Israel kung paano niya sila ipinagsanggalang sa pangyayari tungkol kay Balaam. Hindi lamang sila ipinagsanggalang ng Diyos laban sa mga kaaway na nakikita na may laman at dugo, kundi maging sa mga di-nakikita na di makikinikita ni mahahadlangan ng ordinaryong tao o ng mga namumuno kaya (tingnan Josue 24:9 at Mikeas 6:5).

Nagkasala ako. Hindi ko sukat akalain na nakatayo ka sa daan (22:34). Napakabuting mangkukulam naman ni Balaam! Buhos na buhos siya sa baluktot niyang mga plano hanggang madiskubre niyang ang Diyos mismo ang nakaharang sa daan!

ka, sumama ka sa kanila ngunit ang sasabihin ko lamang sa iyo ang iyong gagawin.”²¹ Kinaumagahan, bumangon si Balaam, inihanda ang kanyang babaeng asno at sumama sa mga pinunong Moabita.

Ang asno ni Balaam

²²Ngunit nag-apoy ang galit ng Diyos sa kanyang pag-alis, at pumosisyon sa daan ang Anghel ni Yawe para kalabanin siya. Nakasakay si Balaam sa kanyang asno, at kasama ang dalawa niyang utusang lalaki.²³ Nang makita ng babaeng asno ang Anghel na may hawak na tabak sa kanyang kamay, lumihis siya sa daan at nagpunta sa bukid. Hinagupit ni Balaam ang babaeng asno para pabalikin sa daan.²⁴ Ngunit tumindig ang Anghel ni Yawe sa makipot na lagusan sa pagitan ng mga ubasang napapaderan sa magkabilang tabi.²⁵ Nang makita ng asno ang Anghel ni Yawe, nagsumiksik ito sa pader at naipit ang paa ni Balaam, kaya hinagupit siyang muli ni Balaam.

²⁶Nagpauna ang Anghel ni Yawe at tumayo sa isang makipot na dako, kayat walang puwang para lumiko sa kanan o sa kaliwa.²⁷ Nang makita ng asno ang Anghel ni Yawe, nahiga siya sa ilalim ni Balaam; nagalit si Balaam at pinalo siya ng kanyang tungkod.

²⁸Ngunit binuksan ngayon ni Yawe ang bibig ng asno, at sinabi niya kay Balaam: “Ano ba ang ginawa ko sa iyo at tatlong beses mo akong hinampas?”²⁹ Sumagot si Balaam: “Talaga palang niloloko mo ako. Kung may hawak lamang akong tabak, pinatay na sana kita ngayon.”³⁰ At sinabi ng asno kay Balaam, “Hindi ba ako ang iyong asno na lagi mong sinasakyan hanggang sa araw na ito? Ginawa ko na ba ito sa iyo?” Sinabi niya: “Hindi!”

³¹At iminulat ni Yawe ang mga mata ni Balaam, at nakita niya ang Anghel ni Yawe na nakatayo sa daan at hawak ang kanyang tabak. Yumuko siya at nagpa-

tirapa.³² Sinabi ng Anghel ni Yawe sa kanya: “Ba’t mo hinampas nang tatlong beses ang iyong asno? Lumabas ako para labanan ka sapagkat ayaw ko ang paglalakbay mong ito.”³³ Nakita ako ng asno at tatlong beses siyang umiwas sa akin. Kung hindi’y pinatay na sana kita agad, ngunit hindi siya.”

³⁴At sinabi ni Balaam sa Anghel ni Yawe: “Nagkasala ako. Hindi ko sukat akalain na nakatayo ka sa daan laban sa akin. Ngunit kung hindi kasiya-siya sa iyo ang paglalakbay kong ito, babalik na ako.”

³⁵Sinabi ng Anghel ni Yawe kay Balaam: “Sumama ka sa mga lalaking ito, ngunit ang sasabihin ko lamang sa iyo ang sasabihin mo.” Kaya sumama si Balaam sa mga pinuno ni Balak.

Si Balaam at si Balak

³⁶Nang marinig ni Balak na dumating na si Balaam, sinalubong niya ito sa dulong lunsod ng Moab sa may hangganan ng Arnon na nasa pinakadulong hangganan.³⁷ At sinabi ni Balak kay Balaam: “Di ba’t ipinasundo kita? Ba’t di ka pumunta sa akin? Di ba kita kayang gantimpalaan nang malaki?”

³⁸Sinabi naman ni Balaam kay Balak: “Pinuntahan na kita ngayon, pero ano ang masasabi ko? Tanging ang salita lamang na ilalagay ng Diyos sa aking bibig ang aking sasabihin.”

³⁹At sumama si Balaam kay Balak papunta sa Kariat-Husot.⁴⁰ Naghandog si Balak ng mga baka at tupa, at binahaginan si Balaam at ang mga pinunong kasama niya.⁴¹ Kinaumagahan, isinama ni Balak si Balaam sa mga altar ni Baal sa burol, at mula roo’y nakita niya ang dulo ng kampo ng sambayanan ng Israel.

23¹ Sinabi ni Balaam: “Ipagtayo mo ako rito ng pitong altar at ipaghanda ako ng pitong batang toro at pitong barakong tupa.”

² Ginawa nga ni Balak ang sinabi ni Balaam, at nag-alay sina Balak at Balaam ng tig-isang batang toro at barakong kambing sa bawat altar.

³ Sinabi ni Balaam kay Balak: “Tumigil ka rito sa tabi ng iyong handog, at maglalakad-lakad muna ako. Baka sakaling makipagkita sa akin si Yawe, at sasabihin ko sa iyo anuman ang ipahayag niya sa akin.” At nagpunta siya sa isang tiwangwang na burol.

⁴Nakipagtagpo ang Diyos kay Balaam na nagsabi: “Naghanda ako ng pitong altar at nag-alay ako ng tig-isang batang toro at barakong tupa sa bawat altar.” ⁵Nilagyan ni Yawe ng salita ang bibig ni Balaam, at sinabi: “Bumalik ka kay Balak at sabihin mo ang mensaheng ito.” ⁶Bumalik nga si Balaam at natagpuang nakatayo si Balak sa tabi ng kanyang handog, kasama ang lahat ng pinuno ng Moab. ⁷At binigkas ni Balaam ang kanyang tula:

“Mula sa Aram, dinala ako ni Balak, mula sa silangang bulubundukin, ng hari ng Moab; sinabi niya sa akin: ‘Halika at isumpa si Jacob para sa akin! Halika at sumpain ang Israel!’ ⁸Paano ko isumpa ang hindi isinumpa ng Diyos? Paano ko susumpain ang hindi sinumpa ng Diyos?”

⁹Nakikita ko siya mula sa tuktok ng mga batuhan, namamalas ko siya mula sa kaitaasan. Masdan, isang bayang hiwalay sa iba, kaiba sa mga bansa.

¹⁰Sino ang makabibilang sa alabok ni Jacob o sa ikapat na bahagi ng Israel? Mamatay sana akong tulad ng mga matuwid at matulad sa kanila ang aking wakas.”

¹¹At sinabi ni Balak kay Balaam: “Ano ang ginawa mo sa akin? Kinuha kita para sumpain ang aking mga kaaway ngunit wala kang ginawa kundi basbasan sila.” ¹²At sumagot siya: “Hindi ba’t ang inilalagay ni Yawe sa aking bibig ang dapat kong sabihin?”

¹³Sinabi sa kanya ni Balak: “Sumama ka sa akin sa ibang lugar kung saan mo sila mata-tanaw. Hindi mo makikita silang lahat, kundi ang dulo lamang ng kanilang kampo. At mula roo’y susumpain mo sila para sa akin.” ¹⁴Kaya dinala niya siya sa bukid ng Zofim sa tuktok ng Bundok Pisga, at nagtayo siya ng pitong altar at nag-alay ng tig-isang batang toro at barakong tupa sa bawat altar. ¹⁵Sinabi ni Balaam kay Balak: “Dumito ka muna sa tabi ng iyong mga sinunog na handog, at pupunta ako roon para makatagpo niya.”

¹⁶Nakipagtagpo si Yawe kay Balaam at nilagyan ng salita ang bibig nito, at sinabi: “Bumalik ka kay Balak at sabihin ang mensaheng ito.” ¹⁷Bumalik si Balaam at natagpuan si Balak na nakatindig sa tabi ng kanyang sinunog na handog, kasama ang mga pinuno ng Moab. Tinanong siya ni Balak: “Ano ang sinabi ni Yawe?” ¹⁸At binigkas ni Balaam ang kanyang tula:

“Tumindig ka, Balak, at makinig; makinig ka sa akin, anak ni Sopor. ¹⁹Hindi tao ang Diyos para magsinungaling, o anak ng tao para magsisi. May sinabi ba siyang hindi niya ginawa?

May ipinangako ba siyang hindi niya pina-pangyari?”

²⁰Tingnan mo, may tinanggap akong utos na magbasbas; siya ang nagbasbas at hindi ko ito mababago. ²¹Wala siyang nakitang maling gawa kay Jacob o namalas na kasamaan sa Israel. Sumasakanila si Yaweng Diyos nila, nasa kanila ang sigaw ng Hari.

²²Inilabas sila ng Diyos mula sa Ehipto; tulad siya ng mga sungay ng mabangis na toro para sa kanila. ²³Walang manghuhula o salamangkero sa Israel. Ngunit sa marapat na panahon, ipahahayag niya sa kanila ang balak ng Diyos.

²⁴Masdan ang isang bayang tumitindig na parang inahing leon, na sumusunggab na parang leon. Hindi iyon mahihiga bago malamon ang huli nito at mainom ang dugo ng mga biktima nito.”

²⁵Sinabi ni Balak kay Balaam: “Kung hindi mo man sila maisusumpa, huwag mo rin naman silang pagpalain.” ²⁶Ngunit sumagot si Balaam: “Di ba’t sinabi ko na sa iyo na anumang sabihin sa akin ni Yawe ang siya kong gagawin?” ²⁷At sinabi ni Balak kay Balaam: “Halika, dadalhin kita sa iba pang lugar. Doon siguro gusto ng Diyos na sumpain mo sila para sa akin.”

²⁸At dinala ni Balak si Balaam sa tuktok ng Peor na nakaharap sa disyerto, ²⁹at sinabi ni Balaam kay Balak: “Ipagtayo mo ako rito ng pitong altar, at ipaghanda ako ng pitong batang toro at pitong barakong tupa.” ³⁰Ginawa ni Balak ang sinabi ni Balaam, at naghandog ng tig-isang toro at barakong tupa sa bawat altar.

Ang pagbasbas ni Balaam

24 ¹Ngunit nakita ni Balaam na kasiya-siya kay Yawe na basbasan ang Israel. Hindi siya naghanap ng mga palatandaan, tulad ng dati, ngunit humarap siya sa disyerto. ²Tumingala siya at nakita ang Israel na nagkalkampo, tribu-tribu, at sumakanya ang espiritu ng Diyos ³at binigkas niya ang kanyang tula:

“Tula ni Balaam na anak ni Beor,
ang tula ng lalaking nakikita ang hiwaga,
⁴ang tula ng nakaririnig sa mga salita ng Diyos,

at nakikita ang pangitain mula sa Makapang-yarihan,
nabubuwal ngunit bukas pa rin ang mga mata.
⁵Kay ganda ng iyong mga tolda, O Jacob,
ng iyong mga tirahan, O Israel!

⁶Malawak tulad ng mga lambak,
tulad ng mga hardin sa tabi ng ilog,
tulad ng mga sabilang tanim ni Yawe,
tulad ng mga sedro sa tabi ng mga tubig.

⁷ Aagos ang tubig mula sa kanyang mga timba,
mga binhi niya'y magkakaroon ng masaganang tubig.

Higit na malakas kay Agag ang kanyang hari,
at umuunlad ang kanyang kaharian.

⁸ Inilabas siya ng kanyang Diyos mula sa Ehipto
at ipinakikipaglaban tulad sa mga sungay ng mabangis na toro.

Nilalamon niya ang mga bangkay ng kanyang mga kaaway
at dinudurog ang kanilang mga buto.

⁹ Nahihiga siya't nag-aabang gaya ng leon,
gaya ng babaeng leon.

Sino ang magtatangkang magpatindig sa kanya?

Pagpalain ang nagpapala sa iyo!
Sumpain ang susumpa sa iyo!"

¹⁰ Nag-apoy ang galit ni Balak kay Balaam;
napasuntok siya sa sariling palad, at sinabi:
"Ipinatawag kita para isumpa ang aking mga kaaway ngunit tatlong beses mo pa silang binasbasan! ¹¹ Kaya umuwi ka na ngayon din. Sinabi kong lubos kitang gagantimpalaan, ngunit inalisan ka ni Yawe ng iyong gantimpala."

¹² Sinabi ni Balaam kay Balak: "Hindi ba't sinabi ko sa iyong mga sugo – ¹³ Ibigay man sa akin ni Balak ang kanyang palasyong puno ng pilak at ginto, wala akong anumang magagawang mabuti o masama sa ganang sarili ko, hindi ko malalampasan ang utos ni Yawe. Ang sinasabi lamang ni Yawe ang siya kong sasabihin. ¹⁴ Ngayon, bago ako umuwi sa aking bayan, halika at sasabihin ko sa iyo kung ano ang gagawin ng bayang ito sa bayan mo balang araw."

¹⁵ At binigkas ni Balaam ang kanyang tula:

- "Tula ni Balaam na anak ni Beor,
ang tula ng lalaking nakikita ang hiwaga,

¹⁶ ang tula ng nakaririnig sa mga salita ng Diyos,

na may kaalaman mula sa Kataastaasan,

at nakikita ang pangitain mula sa Makapangyarihan,
nabubuwal ngunit bukas pa rin ang mga mata.

¹⁷ May nakikita ako pero hindi ngayon,
nakikita ko siya pero hindi malapit.
Isang bituin ang sisikat galing kay Jacob,

may tumitindig na hawak ang setro sa kamay;

dinudurog niya ang noo ni Moab

at iginugupo ang lahat ng anak ni Set.

¹⁸ Sinasakop niya ang lupain ng Edom,
at kinakanya ang mga lunsod ng kanyang mga kaaway.

Lumalakas ang Israel,
¹⁹ naghahari si Jacob."

²⁰ *At tinanaw ni Balaam ang bansa ni Amalek; at binigkas ang kanyang tula:*

"Ang Amalek, ang una sa mga bansa, ay mawawasak sa wakas."

²¹ *At tumingin naman siya sa lupain ng mga Kenita at binigkas ang kanyang tula: "Matibay ang iyong tirahan, nasa bato ang iyong pugad, ²² ngunit mauubos ka, at sa wakas ay bibihagin ka ng Asur."*

²³ *Ipinagpatuloy ni Balaam ang kanyang tula at sinabi: "Kawawa! Sino ang mabubuhay kapag ginawa na ito ng Diyos? ²⁴ Darating ang mga barko mula sa Kittim upang sakupin ng Asur, at pati si Eber; sila man ay mawawasak."*

²⁵ *At tumindig si Balaam at umalis pauwi, at nagpatuloy rin naman si Balak sa kanyang daan.*

Nagwala ang Israel sa Baal Peor

25 • ¹ Tumigil ang Israel sa Setim, at nilapastangan ng mga kalalakihan ang kanilang sarili sa pakikipagtalik sa mga babaeng Moabita. ² Inanyayahan ng mga babaeng ito ang bayan na mag-alay ng mga handog sa kanilang mga diyos. Doon nagsikain ang sambay-

• **24.15** Waring gustong ipahayag ng Diyos sa buong mundo ang kahanga-hangang patutunguhan ng kanyang bayan, kahit na sa pamamagitan ng bibig ni Balaam. Binibigyang-pansin natin ang pinakatanyag sa mga tula o propesiya ni Balaam (24:15-19) na nagpapahayag sa *bituin ni Jacob*. Si Haring David na hinirang ng Diyos at siyang nagsimula sa Paghahari ng

Diyos sa Israel ang tinutukoy ng bituing ito. Ngunit makikilala natin sa kanyang katauhan ang isa pa at tunay na hinirang ng Diyos na walang iba kundi si Kristo.

• **25.1** Hindi bagay na walang kinalaman sa buhay ng sambayanan ang kaluwagan sa sex. Hindi

anan at yumuko sa harap ng kanilang mga diyos.

³Nagpakaprostituta ang mga Israelita at sumamba na rin sa diyos ng Peor, kaya nag-apoy ang poot ni Yawe sa kanila. ⁴Sinabi niya kay Moises: “Tipunin mo ang lahat ng pinuno ng sambayanang ito, at bitayin sila sa katanghaliang-tapat sa harap ni Yawe, upang lumayo ang init ng kanyang poot sa Israel.” ⁵Kaya sinabi ni Moises sa mga hukom ng Israel: “Patayin ng bawat isa sa inyo ang sinuman sa inyong mga tauhan na sumama sa pagsamba kay Baal ng Peor.”

⁶Samantala, isang lalaking Israelita ang nag-uwi ng isang babaeng Madianita sa kanyang pamilya, kitang-kita mismo ni Moises at ng buong pamayanan ng Israelita habang umiiyak sila sa pintuan ng Toldang Tagpuan. ⁷Nang makita ito ni Finjas na anak ni Eleazar na anak naman ng paring si Aaron, iniwan niya ang pagtitipon, hinawakan ang isang sibat ⁸at sinundan ang Israelita hanggang sa tolda. At tinuhog niya silang pareho, ang lalaking Israelita at ang babae. Kaya napigil ang salot laban sa mga Israelita, ⁹ngunit umabot na sa dalawampu't apat na libo ang mga namatay sa salot.

lamang ito tungkol sa personal na moralidad kundi mabigat na hadlang pa rin ito sa pag-unlad ng lipunan sapagkat kaugnay ito sa antas ng responsabilidad at kakayahang magsakripisyo. Laging magkaakibat sa Biblia ang pakikipaglaban sa imoralidad at ang katapatan sa Diyos.

Nang angkinin ng mga Israelita ang lupain ng Kanaan, naging isang patuloy na tukso sa kanila ang mga paganong pagsamba ng lupaing iyon. Isa sa pinakakaraniwang kaugalian sa mga pagsambang iyon ang pagkakaroon ng relasyon sa mga babaeng bayarang nakatalaga sa diyos na Baal. Ang paganong kaugalian ng sagradong prostitusyon, na mahigpit na ipinagbabawal ng Biblia, ay laganap pa rin sa problema ni Pablo, partikular sa Corinto (1 Co 16:16). Ikinukuwento nito sa atin bilang isang aral na sa panahon pa man ni Moises ay gumawa na ng ganitong kasalanan ang bayan, at sinasabi rin nito sa atin kung ano ang naging parusa. Ang pakikipagtalik sa babaeng bayaran ay pakikipagtalik sa diyos na Baal, at hindi mapalalampas ng kaisa-isang Diyos ang ganitong kataksilan. Dobleng prostitusyon: ang sa katawan at ang sa

¹⁰Kinausap ni Yawe si Moises: ¹¹“Inilayo ni Finjas na anak ni Eleazar na anak naman ng paring si Aaron ang init ng aking poot sa mga Israelita; ipinagtanggol niya ang aking karapatan sa inyong piling. Kaya hindi ko uubusin ang mga anak ng Israel para ipagtanggol ang aking karapatan.

¹²Kaya sabihin mo sa kanya na nakikipagtipan ako upang pagpalain siya. ¹³Iginagawad ko sa kanya at sa kanyang mga inapo ang pagkapari sa habampanahon, sapagkat ipinagtanggol niya ang karapatan ng kanyang Diyos at nagbayad-sala siya para sa mga anak ng Israel.”

• ¹⁴Zimri ang pangalan ng pinatay na Israelitang kasama ng babaeng Madianita, anak siya ni Salu na isang pinuno sa angkan ni Simeon. ¹⁵Cozbi naman ang pangalan ng babaeng Madianitang pinatay, anak naman siya ni Zur na isang pinuno sa tribu ng isang angkang Madianita.

¹⁶Sinabi ni Yawe kay Moises: ¹⁷“Lusubin mo ang mga Madianita at durugin sila, ¹⁸sapagkat mga kaaway ninyo sila, dahil nilinlang nila kayo tungkol kay Peor at kay Cozbing kapatid nila na anak ng isang pinunong Madianita, na pinatay sa araw ng salot dahil kay Peor.”

Pagkatapos ng salot, nangyari na...

kawalang-katapatan ng taong nagtataksil sa kanyang Tagapagligtas.

Ipinagtanggol niya ang karapatan ng kanyang Diyos. Hindi siya natakot matawag na napakakonserbatibo at may mga sinaunang paniwala at may makitid na isipan. Hindi siya maaaring magsawalang-kibo at ngumiti na lamang at kumuha ng mga litrato.

• 14. Dito nagtatapos ang matatandang tradisyon tungkol sa panahon ni Moises. Subalit sa Deuteronomio 34 matutunghayan ang paggunita sa pagkamatay ni Moises.

• **26.1** Hindi batay sa tunay na nangyari sa kaysaysayan ang mga bilang sa sensong ito sa paglabas nila mula sa disyerto, gaya ng mga nasa unang kabanata. Ngunit hindi rin naman ito pawang kathang-isip lamang. May matalinhagang gustong ipakahulugan ang mga bilang na ito, kung titingnan ang mga ito nang isa-isa at maging sa kabuuan nito. At nagbibigay-daan ang mga ito para sa mga aral panrelihiyon.

MGA BATAS AT MGA PIYESTA

Ang ikalawang senso

26 • ¹Sinabi ni Yawe kay Moises at kay Eleazar na anak ng paring si Aaron: ²“Ilista ninyo ang lahat sa pamayanan ng Israel na puwedeng makipagdigma at may dalawampung taong gulang pataas ayon sa mga angkan ng kani-kanilang mga ama.” ³Kaya ipinahayag ni Moises at ng paring si Eleazar sa kapatagan ng Moab na malapit sa Jordan, sa tapat ng Jerico: ⁴“Ang mga may dalawampung taong gulang pataas...” gaya ng iniutos ni Yawe kay Moises.

Ang mga sumusunod ang mga Israelitang lumabas sa Ehipto:

⁵Ang Ruben na panganay ng Israel; ang mga anak ng Ruben: kay Enoc, ang angkanang Enokita; kay Palu, ang mga Paluita; ⁶kay Hesron, ang mga Hesronita; kay Karmi, ang mga Karmita. ⁷Ito ang mga angkan ng Ruben: 43,730 ang nailista sa kanila.

⁸Mga anak ni Palu: Eliab. ⁹Mga anak ni Eliab: Nemuel, Datan at Abiram. Matapos tawagin ng pamamayan sina Datan at Abiram, naghimagsik sila kina Moises at Aaron, noon naghimagsik kay Yawe ang pangkat ni Kora. ¹⁰Ngumanga ang lupa at nilamon sila (namatay si Kora at ang kanyang grupo) at naging babala nang tupukin ng apoy ang dalawandaa't limampung lalaki. ¹¹Pero hindi naman namatay ang mga anak ni Kora.

¹²Ang tribu ng Simeon ayon sa mga angkan: kay Nemuel, ang angkanang Nemuelita; kay Yamin, ang mga Yaminita; kay Yakim, ang mga Yakinita; ¹³kay Zare, ang mga Zareita; kay Saul, ang mga Saulita. ¹⁴Ito ang mga angkan ng Simeon: 22,200 ang nailista.

¹⁵Ang tribu ng Gad ayon sa mga angkan: kay Sefon, ang angkanang Sefonita; kay Yagi, ang mga Yagita; kay Suni, ang mga Sunita; ¹⁶kay Ozni, ang mga Oznita; kay Eri, ang mga Erita; ¹⁷kay Arod, ang mga Arodita; kay Areli, ang mga Arelita. ¹⁸Ito ang mga angkan ng Gad: 40,500 ang nailista.

¹⁹Ang mga anak ng Juda: sina Er at Onan, na namatay sa lupain ng Kanaan. ²⁰Ang mga anak ng Juda ayon sa mga angkan: kay Sela, ang mga Selaita; kay Pares, ang mga Paresita; kay Zera, ang mga Zeraita. ²¹Mga anak ni Pares: kay Hesron, ang angkanang Hesronita; kay Hamul, ang mga Hamulita. ²²Ito ang mga angkan ng Juda: 76,500 ang nailista.

²³Ang tribu ng Isacar ayon sa mga angkan:

kay Tola, ang mga Tolita; kay Puva, ang mga Puvaita; ²⁴kay Yasub, ang mga Yasubita; kay Simron, ang mga Simronita. ²⁵Ito ang mga angkan ng Isacar: 64,300 ang nailista.

²⁶Ang tribu ng Zabulon ayon sa mga angkan: kay Sared, ang mga Saredita; kay Elon, ang mga Elonita; kay Yahleel, ang mga Yahleelita. ²⁷Ito ang mga angkan ng Zabulon: 60,500 ang nailista.

²⁸Mga anak ni Jose ayon sa kanilang mga angkan: Manases at Efraim.

²⁹Mga anak ni Manases ayon sa mga angkan: kay Makir, ang mga Makirita. Anak ni Makir si Galaad; kay Galaad, ang mga Galaadita. ³⁰Ito naman ang mga Galaadita; kay Yeser, ang angkan ng mga Yeserita; kay Yelek, ang mga Yelekita; ³¹kay Asriel, ang mga Asrielita; kay Sikem, ang mga Sikemita; ³²kay Semida, ang mga Semidita; kay Hefer ang mga Heferita. ³³Walang anak na lalaki si Selophad na anak ni Hefer kundi mga babae lamang: sila sina Mahla, Noaa, Hogla, Milca at Tirsa. ³⁴Ito ang mga angkan ng Manases: 52,700 ang nailista.

³⁵Ang tribu ng Efraim ayon sa mga angkan: kay Sutelah, ang mga Sutelahita; kay Beker, ang mga Bekerita; kay Tahan, ang mga Tahanita. ³⁶Mga anak ni Setalah: kay Eran, ang mga Eranita. ³⁷Ito ang mga angkan ng Efraim: 32,500 ang nailista.

Ito ang mga anak ni Jose ayon sa kanilang mga angkan.

³⁸Ang tribu ng Benjamin ayon sa mga angkan: kay Bela, ang mga Belaita; kay Asbel, ang mga Asbelita; kay Ahiram, ang mga Ahiramita; ³⁹kay Sefufam, ang mga Sefufamita; kay Hufam, ang mga Hufamita. ⁴⁰Mga anak ni Bela: sina Ard at Naaman; kay Ard, ang mga Ardita; kay Naaman, ang mga Naamanita. ⁴¹Ito ang mga angkan ng Benjamin: 45,600 ang nailista.

⁴²Ang tribu ng Dan ayon sa mga angkan: kay Suham, ang mga Suhamita. ⁴³Ito ang mga angkanang Suhamita: 64,400 ang nailista.

⁴⁴Ang tribu ng Aser ayon sa mga angkan: kay Yimna, ang mga Yimnita; kay Yisvi, ang mga Yisvita; kay Beria, ang mga Berita. ⁴⁵Mga anak ni Beri: kay Heber, ang angkanang Heberita; kay Malkiel, ang mga Malkielita. ⁴⁶Serah ang pangalan ng anak na babae ni Aser. ⁴⁷Ito ang mga angkan ng Aser: 53,400 ang nailista.

⁴⁸Ang tribu ng Neftali ayon sa mga angkan: kay Yahsel, ang mga Yahselita; kay Guni, ang

mga Gunita; ⁴⁹ kay Yeser, ang mga Yeserita; kay Silem, ang mga Silemita. ⁵⁰ Ito ang mga angka ng Neftali: 45,400 ang nailista.

⁵¹ Ito ang mga Israelitang nailista: 601,730.

⁵² Sinabi ni Yawe kay Moises: ⁵³ “Papartihin at ipamamana ang lupain ayon sa bilang ng mga nailista. ⁵⁴ Mas malaking pamana ang ibibigay mo sa malaking grupo at maliit naman sa mas maliit na grupo. Tatanggap ang bawat isa nang sa bilang ng nailista. ⁵⁵ Sa palabunutan papartihin ang lupain at saka ipamamana sa mga sambahayan ayon sa kani-kanilang ama. ⁵⁶ Sa palabunutan papartihin ang lupain – maging sa malaki o sa maliit man.”

⁵⁷ Ito ang nailitang mga Levita ayon sa mga angka: kay Gerson, ang mga Gersonita; kay Kehat, ang mga Kehatita; kay Merari, ang mga Merarita.

⁵⁸ Ito rin ang mga angka ng Levi: mga Libnita, mga Hebronita; mga Mahlita; mga Musita, ang mga Koraita. Ama ni Amram si Kehat, ⁵⁹ at naging asawa ni Amram si Yokebed na anak na babae ng Levi na ipinanganak sa Ehipto. Ipinanganak nito kay Amram sina Aaron at Moises at ang kanilang kapatid na si Miriam. ⁶⁰ Si Aaron ang ama nina Nadab, Abihu, Eleazar at Itamar. ⁶¹ Ngunit namatay sina Nadab at Abihu sa paghahain nila ng apoy na di-banal sa harap ni Yawe.

⁶² Kabuuan ng mga lalaking Levitang nailista na may isang buwang gulang pataas: 23,000. Hindi sila inilistang kasama ng mga anak ng Israel dahil walang pamanang ibibigay sa kanila sa piling ng Israel.

⁶³ Ito ang mga nailista ni Moises at ni Eleazar na pari sa paglilista nila sa mga Israelita sa kapatagan ng Moab na malapit sa Jordan, sa tapat ng Jerico.

⁶⁴ Wala isa man sa mga ito ang kabilang sa nailista ni Moises at ng paring si Aaron sa disyerto ng Sinai. ⁶⁵ Sapagkat sinabi ni Yawe tungkol sa kanila: “Mamamatay sila sa disyerto,” at walang natira sa kanila liban kina Kaleb na anak ni Yefone at Josueng anak ni Nun.

27 ¹ Lumapit naman sina Mahla, Noaa, Hogla, Milca at Tirsa na mga anak na babae ni Selophad na anak ni Hefer na anak ni Galaad na anak ni Makir na anak ni Manases na anak naman ni Jose. ² Tumayo sila sa harap ni Moises, ng paring si Eleazar, ng mga pinuno at ng buong pamayanan sa may pintuan ng Toldang Tagpuan at sinabi: ³ “Namatay sa disyerto ang aming ama. Hindi siya sumama sa mga

nagsabwatan laban kay Yawe, sa pangkat ni Kora; sa sariling pagkakasala lamang siya namatay nang walang anak na lalaki. ⁴ At mapapawi ba ang pangalan ng aming ama sa kanyang angka dahil wala siyang anak na lalaki? Kaya pamanahan n’yo kami kasama ng mga kapatid ng aming ama.”

⁵ Iniharap ni Moises kay Yawe ang kanilang usapin, ⁶ at sinabi ni Yawe: ⁷ “Tama ang sinabi ng mga anak na babae ni Selophad. Pamanahan mo sila sa piling ng mga kapatid ng kanilang ama; isalin mo sa kanila ang mana ng kanilang ama. ⁸ Kaya sasabihin mo sa mga Israelita: Kung may mamatay na walang anak na lalaki, isasalin ang kanyang mana sa anak na babae; ⁹ at kung wala siyang anak na babae, ibibigay ang pamana niya sa kanyang mga kapatid; ¹⁰ kung wala siyang mga kapatid, ibibigay ang pamana niya sa mga kapatid ng kanyang ama; ¹¹ kung walang kapatid ang kanyang ama, ibibigay ang pamana sa pinakamalapit na kamag-anak sa angka, at magiging pag-aari niya iyon. Magiging isang kautusan o karapatan ito sa Israel, gaya ng iniutos ni Yawe kay Moises.”

Humalili si Josue kay Moises

¹² Sinabi ni Yawe kay Moises: “Umahon ka sa kabundukang ito ng Abarim para makita ang lupaing ibibigay ko sa mga Israelita. ¹³ Pagkantanaw mo niyon, makakapiling mo rin ang iyong mga ninuno gaya ng kapatid mong si Aaron. ¹⁴ Sumuway nga kayo sa disyerto ng Sin, sa pagrereklamo ng pamamayan sa akin, nang iutos ko sa inyong ipakita sa kanila ang aking kabanalan hinggil sa tubig.” (Ito ang tubig ng Meriba ng Kades sa disyerto ng Sin.)

¹⁵ Kaya sinabi ni Moises kay Yawe: ¹⁶ “Humirang nawa ng isang tao sa pamayanan si Yaweng Diyos ng mga espiritu ng lahat ng kinapal. ¹⁷ Siya ang mangunguna sa kanila sa pag-alis at pagbalik; palalakaran niya sila at pabalik; huwag sanang maging kawang walang pastol ang pamamayan ni Yawe.”

¹⁸ At sinabi ni Yawe kay Moises: “Tawagin mo si Josueng anak ni Nun, nasa kanya ang espiritu at ipatong mo sa kanya ang iyong kamay. ¹⁹ At saka mo siya iharap sa paring si Eleazar at sa buong pamayanan para tagubilin siya sa paningin nila. ²⁰ Bahaginan mo siya ng iyong kaluwalhatian upang pakinggan siya ng buong pamayanan ng Israel.

²¹ Makahaharap siya sa paring si Eleazar at sasangguni ito kay Yawe sa pamamagitan ng Urim para sa kanya. Kaya utusan niya ang mga

Israelita; kasama niyang lalakad at babalik ang buong pamayanan.”

²²Ginawa ni Moises ang iniutos sa kanya ni Yawe. Isinama niya si Josue at pinatayo sa harap ng paring si Eleazar at ng buong pamayanan. ²³Ipinatong niya ang kanyang kamay at tinagubilinan siya, gaya ng iniutos ni Yawe kay Moises.

Ang kalendaryo ng mga pag-aalay

28 ¹Nagsalita si Yawe kay Moises: ²“Ituro mo sa mga Israelita ang kautusang ito. Pag-ingatan ninyong mag-alay sa akin ng handog na pagkain na haing pinadaan sa apoy bilang kalugud-lugod ang amoy sa akin sa takdang panahon.”

³Kaya sabihin mo sa kanila: “Ito ang haing pinadaan sa apoy na ihahandog ninyo kay Yawe.

Mga pang-araw-araw na pag-aalay

Araw-araw: dalawang walang kapansanang batang tupang iisahing taon bilang pang-araw-araw na susunuging handog.

⁴Iaalay ang isa sa umaga at ang isa pa sa dapithapon ⁵na may pagkaing handog na ikapung takal ng pinong harinang hinaluan ng ikapat na hin ng langis ng olibo.

⁶Ito ang pang-araw-araw na susunuging handog na inialay sa Bundok Sinai bilang haing pinadaan sa apoy na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe. ⁷Ikatat na hin ng alak ang inuming handog sa unang tupa; ibubuhos ang alak na ito kay Yawe sa santuwaryo. ⁸Sa dapithapon naman iaalay ang isa pang tupa na may handog na pagkain at inumin gaya ng sa umaga. Haing pinadaan sa apoy ito na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe.

Mga pag-aalay sa Araw ng Pahinga

⁹Sa Araw ng Pahinga: dalawang walang kapansanang tupang iisahing taon. Sasamahan ito ng pagkaing handog; dalawang ikapung takal ng pinong harinang hinaluan ng langis at inuming handog. ¹⁰Ito ang susunuging handog sa Araw ng Pahinga bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog at sa inuming handog na kasama nito.

Pag-aalay sa bagong buwan

¹¹Mag-aalay kayo kay Yawe sa araw ng bagong buwan ng susunuging handog; dalawang toro, isang barakong tupa, at pitong walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ¹²May kasamang tatlong ikapung takal ng pinong harinang hinaluan ng langis bilang

pagkaing handog ang bawat toro, dalawang ikapung takal naman ng pinong harinang hinaluan ng langis bilang pagkaing handog ang barakong tupa, ¹³at tig-isang ikapung takal ng pinong harinang hinaluan ng langis bilang pagkaing handog ang bawat batang tupa – bilang haing pinadaan sa apoy na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe.

¹⁴Sasamahan ng inuming handog ang mga ito: isang kalahating hin ng alak para sa bawat toro, sangkatlong hin para sa barakong tupa, at sangkapat na hin para sa bawat batang tupa. Ito ang buwanang susunuging handog tuwing bagong buwan. ¹⁵Bukod dito, isang kambing ang ihahain kay Yawe para sa kasalanan. Iaalay ito kasama ang inuming handog nito bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog.

Piyesta ng Tinapay na Walang Lebadura

¹⁶Paskuwa kay Yawe ang ikalabing-apat na araw ng unang buwan at sa ikalabinlimang araw ng buwan ito ang Piyesta. ¹⁷Pitong araw na tinapay na walang lebadura ang kakanin ninyo. ¹⁸May banal na pagtitipon sa unang araw; huwag kayong gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa. ¹⁹Mag-aalay kayo kay Yawe ng susunuging handog: dalawang toro, isang barakong tupa, at pitong walang kapansanang batang tupang iisahing taon.

²⁰Isasama rito ang pagkaing handog: tatlong ikapung takal ng pinong harinang hinaluan ng langis sa bawat toro at dalawang ikapung takal naman para sa barakong tupa, ²¹at tig-isang ikapu para sa pitong batang tupa. ²²At isang barakong kambing para sa kasalanan bilang paghingi ng tawad para sa inyo ²³bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog sa umaga. ²⁴Ito ang iaalay ninyo araw-araw sa loob ng pitong araw bilang pagkaing handog at haing pinadaan sa apoy na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe.

Iaalay ito nang may inuming handog, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog. ²⁵Magkakaroon kayo ng isang banal na pagtitipon sa ikapitong araw, at huwag gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa.

Piyesta ng Sanlinggo

²⁶Sa araw ng mga unang bunga, sa pag-aalay ninyo ng mga bagong bunga sa Piyesta ng Mga Sanlinggo, magkakaroon kayo ng banal na pagtitipon, at huwag kayong gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa. ²⁷Mag-aalay kayo ng susunuging handog na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe: dalawang toro, isang

barakong tupa, pitong batang tupang iisahing taon.

²⁸Isasama rito ang katumbas na pagkaing handog na pinong harinang hinaluan ng langis: tatlong ikapung takal para sa bawat toro, dalawang ikapu para sa barakong tupa, ²⁹at tig-isang ikapu para sa pitong batang tupa; ³⁰at isang barakong kambing na hain para sa kasalanan bilang paghingi ng tawad para sa inyo. ³¹Ihahandog ninyo ang mga ito at ang kasamang mga inuming handog, bukod pa ang pang-araw-araw na susunuging handog na may kasamang pagkaing handog.

Piyesta ng Bagong Taon

29 ¹Sa unang araw ng ikapitong buwan, magkakaroon kayo ng isang banal na pagtitipon, at huwag gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa: magiging araw ito ng matunog na pag-hip para sa inyo. ²Mag-aalay kayo ng susunuging handog na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe: isang toro, isang barakong tupa, at pitong batang tupang iisang taon na walang kapansanang. ³Isasama rito ang pagkaing handog na harinang hinaluan ng langis: tatlong ikapu para sa bawat toro, dalawang ikapu para sa barakong tupa, ⁴at isang ikapu para sa bawat isa sa pitong batang tupa. ⁵laalay rin ang isang barakong kambing para sa kasalanan bilang paghingi ng tawad.

⁶laalay ang mga ito at ang inuming handog ng mga ito bilang haing pinadaan sa apoy at kalugud-lugod na amoy kay Yawe, bukod pa sa susunuging handog ng bagong buwan na may sariling pagkaing handog, at sa pang-araw-araw na susunuging handog na may sarili ring pagkaing handog.

Piyesta ng Pagpapatawad

⁷Magkakaroon kayo ng banal na pagtitipon sa ikasampung araw ng ikapitong buwan. Mag-aayuno kayo at hindi gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa. ⁸Mag-aalay kayo ng susunuging handog na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe: isang toro, isang barakong tupa, at pitong walang kapintasang batang tupang iisahing taon. ⁹Isasama sa mga ito ang katumbas na pagkaing handog na pinong harinang hinaluan ng langis: tatlong ikapung takal para sa bawat toro, dalawang ikapung takal para sa barakong tupa, ¹⁰at tig-isang ikapu sa pitong batang tupa. ¹¹Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan bukod pa sa hain para sa kasalanan ng Piyesta ng Pagpapatawad at sa pang-araw-araw na susunuging handog na may handog na pagkain at inumin.

Piyesta ng Mga Kubol

¹²May banal na pagtitipon kayo sa ikalabinlimang araw ng ikapitong buwan: huwag gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa. Pitong araw ninyong ipagdiriwang ang Piyesta kay Yawe. ¹³Mag-aalay kayo ng susunuging handog na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe: labintatlong toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ¹⁴Isasama rito ang pagkaing handog na pinong harinang hinaluan ng langis: tigatlong ikapung takal para sa labintatlong toro, dalawang ikapung takal para sa barakong tupa ¹⁵at tig-isang ikapu para sa labing-apat na batang tupa. ¹⁶Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may handog na pagkain at inumin.

¹⁷Sa ikalawang araw: labindalawang toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ¹⁸Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, barakong tupa at mga batang tupa. ¹⁹At isa ring barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may kasama ring handog na pagkain at inumin.

²⁰Sa ikatlong araw: labing-isang toro, dalawang barakong tupa, at labing-apat na walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ²¹Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga barakong tupa at mga batang tupa alinsunod sa kaugalian. ²²Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may handog na pagkain at inumin.

²³Sa ikapat na araw: sampung toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ²⁴Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga barakong tupa at mga batang tupa alinsunod sa kaugalian. ²⁵Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may pagkain at inuming handog.

²⁶Sa ikalimang araw: siyam na toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapansanang batang tupang iisahing taon. ²⁷Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga barakong tupa at mga batang tupa alinsunod sa kaugalian. ²⁸Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-

araw na susunuging handog na may pagkain at inuming handog.

²⁹Sa ikanim na araw: walong toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapanasang batang tupang iisahing taon. ³⁰Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga barakong tupa at mga batang tupa alinsunod sa kaugalian. ³¹Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may pagkain at inuming handog.

³²Sa ikapitong araw: pitong toro, dalawang barakong tupa at labing-apat na walang kapanasang batang tupang iisahing taon. ³³Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga lalaking tupa at mga batang tupa alinsunod sa kaugalian. ³⁴Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may pagkain at inuming handog.

³⁵May banal na pagtitipon din kayo sa ika-walong araw: huwag kayong gagawa ng anumang trabaho ng manggagawa. ³⁶Mag-aalay kayo ng isang susunuging handog na kalugud-lugod ang amoy kay Yawe: isang toro, isang barakong tupa, at pitong walang kapanasang batang tupang iisahing taon. ³⁷Isasama rito ang pagkain at inuming handog ayon sa bilang ng mga toro, mga barakong tupa at mga batang tupang alinsunod sa kaugalian. ³⁸Mag-aalay rin ng isang barakong kambing para sa kasalanan, bukod pa sa pang-araw-araw na susunuging handog na may pagkain at inuming handog.

³⁹Ito ang mga gagawin ninyo para kay Yawe sa inyong mga pagdiriwang: mga susunuging handog, mga pagkain at inuming handog at mga hain sa mabuting pagsasamahan, bukod pa sa inyong mga panata o mga kusang-loob na alay.”

30 ¹Sinabi ni Moises sa mga anak ng Israel ang lahat ng ito gaya ng iniutos sa kanya ni Yawe.

Mga batas tungkol sa mga panata

²Sinabi rin ni Moises sa mga pinuno ng mga tribu ng Israel: “Isang kautusan ito ni Yawe ³Kung may lalaking gumawa ng isang panata kay Yawe o may sinumpaang pangako, huwag niyang sirain ang kanyang salita, kundi tuparing lahat ang sinabi niya.

⁴Para naman sa babae, kung gumawa siya ng panata kay Yawe o may sinumpaang pangako noong kabataan niya habang nasa bahay pa ng kanyang ama ⁵at kung wala namang sinasabi sa kanya ang kanyang ama sa pagka-kaalam nito sa nasabing panata o sinumpaang pangako, magkakabisa ang panata o pangako niya. ⁶Ngunit kung tumanggi ang ama sa oras na malaman iyon, mawawalan ng bisa ang panata o pangako niya; patatawarin siya ni Yawe dahil sa pagtanggig ng kanyang ama.

⁷Kung may ginawang panata o sinumpaang pangako ang isang babae bago mag-asawa ⁸at wala namang sinasabi sa kanya ang kanyang napangasawa matapos itong malaman, magkakabisa ang panata o pangako niya. ⁹Ngunit kung tutulan iyon ng kanyang asawa sa oras na malaman iyon, mawawalang-bisa ang panata o ang pangako niya, at patatawarin siya ni Yawe.

¹⁰Para naman sa balo o sa babaeng hiniwailayan ng kanyang asawa, magkakabisa ano man ang kanyang panata o pangako.

¹¹Kung sa bahay ng kanyang asawa niya ginawa ang panata o sinumpaang pangako na mag-abstinensya, ¹²at walang sinabi sa kanya ang kanyang asawa sa pagkaalam niyon, magkakabisa ang anumang panata o pangako niya. ¹³Ngunit kung tutulan iyon ng kanyang asawa sa oras na malaman iyon, mawawalan ng bisa kahit na anuman ang kanyang panata o pangako; patatawarin siya ni Yawe sapagkat pinawalang-bisa iyon ng kanyang asawa.

¹⁴Anumang panata o sinumpaang pangako na mag-abstinensya ay pagtitibayin o pawawalang-bisa ng kanyang asawa. ¹⁵Ngunit kung walang sinasabi sa kanya ang kanyang asawa hanggang kinabukasan, binibigyang-bisa niya ang panata o pangako ng babae. Binibigyang-bisa niya ang mga iyon sa di niya pagsasabi ng anuman sa pagkaalam niya sa mga iyon. ¹⁶Pero kung malaman niya ang panata o pangako ng babae at saka lamang niya pinawawalang-bisa ang mga iyon, siya ang mananagot sa pagkaka-sala ng babae.”

¹⁷Ito ang mga tuntuning iniutos ni Yawe kay Moises tungkol sa lalaki at sa kanyang asawa, tungkol sa ama at sa kanyang anak na babae, habang nasa bahay pa siya ng kanyang ama sa kanyang kabataan.

Digmaan sa mga Madianita

31 • ¹Nagsalita si Yawe kay Moises: ²“Ipaghiganti mo ang mga Israelita sa

• **31.1** Tungkol sa “digmaang banal” ang kabatang ito. Mahalagang alalahanin na isinulat ang lahat

ng ito nang wala nang kakayahan ang Israel para salakayin ang alinmang bayan (basahin ang paliwanag

mga Madianita, at saka ka makakapiling ng iyong mga ninuno.”

³Kaya sinabi ni Moises sa bayan: “Human-dang makipagdigma ang ilan sa inyo para lusubin ang mga Madianita at isagawa ang paghihiganti ni Yawe sa kanila. ⁴Sanlibo lamang mula sa bawat tribu ng Israel ang ipadadala ninyo sa labanan.”

⁵Kaya tinipon ang tigsasanlibo mula sa mga angkan ng bawat tribu ng Israel labindalawang libong handa sa labanan. ⁶Pinapunta ni Moises sa digmaan ang sanlibo ng bawat tribu, kasama si Pinhas na anak ng paring si Eleazar, may dalang mga sagradong bagay at matunog na trumpeta. ⁷Nilabanan nila ang mga Madianita, gaya ng iniutos ni Yawe kay Moises, at pinatay ang lahat ng lalaki. ⁸Bukod sa mga napatay sa labanan, pinatay rin nila ang limang haring Madianita: sina Evi, Rekem, Sur, Hur at Reba; pinatay rin nila sa tabak si Balaam na anak ni Beor. ⁹At binihag ng mga Israelita ang mga babaeng Madianita at ang mga anak ng mga ito; sinamsam din nila ang lahat nilang hayop at kawan at ari-arian. ¹⁰Sinunog nila ang lahat ng bayan, tirahan at bakuran, ¹¹at dinala nila pagkatapos ang lahat ng nasamsam, pati ang mga tao at mga hayop. ¹²At iniharap nila ang mga bihag at mga nasamsam kay Moises, sa paring si Eleazar at sa pamayanan ng Israel sa mga kapatagan ng Moab na malapit sa Jordan, sa tapat ng Jerico.

Mga batas tungkol sa digmaang banal

¹³Sinalubong sila ni Moises at ng paring si Eleazar at ng lahat ng pinuno ng pamayanan sa labas ng kampo. ¹⁴Nagalit si Moises sa mga pinuno ng hukbo na mga pinuno ng tigsasanlibo at tigsasandaan na nakabalik mula sa labanan. ¹⁵Sinabi ni Moises: “Bakit ninyo pinabayaang mabuhay ang lahat ng babae?”

¹⁶Hindi ba ninyo alam ang salaysay ni Balaam? Sila ang dahilan kung bakit naligaw ang mga Israelita at nagtaksil kay Yawe noon sa Peor. At pagkatapos ay hinampas ng salot ang pamayanan ni Yawe. ¹⁷Kaya patayin ninyo ngayon ang lahat ng batang lalaki at lahat ng babaeng nagkaroon na ng relasyon sa lalaki. ¹⁸Ngunit pabayaan ninyong mabuhay ang babaeng di pa nagkakaroon ng relasyon sa lalaki, at kunin sila.

¹⁹At pitong araw naman kayong manatili sa

labas ng kampo. Sa ikatlo at ikapitong araw, maglilinis ang lahat ng nakapatay o nakahipo kaya sa namatay sa labanan. Kasama rin ninyong maglilinis ang inyong mga bihag. ²⁰Lilinis ninyo lahat ng damit, lahat ng yari sa katad o balahibo ng kambing at lahat ng kagamitang kahoy.”

²¹Pagkatapos ay sinabi ng paring si Eleazar sa mga mandirigma: “Isang kautusan ito ng Batas na itinakda ni Yawe kay Moises: ²²Padadaanin ninyo sa apoy ang lahat ng pupuwede: ginto, pilak, tanso, bakal, lata at tingga. ²³Ngunit kailangang linisin ng tubig na panlinis ang lahat. Sa tubig ninyo padadaanin ang di pupuwede sa apoy. ²⁴Kapag nalabhan na ninyo ang inyong mga damit sa ikapitong araw, lilinis na kayong muli at makapapasok na sa kampo.”

²⁵Nagsalita si Yawe kay Moises at sinabi: ²⁶“Bilangin mo ang nabihag tao man o hayop; tutulungan ka ng paring si Eleazar at ng mga ulo ng mga angkan ng pamayanan. ²⁷At hatiin mo ito sa dalawa: para sa mandirigmang lumaban at para sa naiwan sa pamayanan. ²⁸Kukunan mo ng abuloy kay Yawe ang mga mandirigmang lumaban: tig-isa sa bawat limandaang tao, baka, asno o tupa. ²⁹Kukunin mo iyon sa kalahating napasakanila at ibibigay sa paring si Eleazar bilang abuloy kay Yawe. ³⁰Sa kalahating napasa-mga-Israelita naman ay kukuha ka ng tig-isa sa bawat limampung tao, baka, asno o tupa, at ibibigay sa mga Levitang naglilingkod sa Tirahan ni Yawe.”

³¹Kaya ginawa nina Moises at ng paring si Eleazar ang iniutos ni Yawe kay Moises. ³²Ito ang natira sa nasamsam ng mga mandirigma: 675,000 tupa, ³³72,000 baka, ³⁴61,000 asno, ³⁵at 32,000 mga babaeng di pa nagkakaroon ng relasyon sa lalaki.

³⁶Napasa-mga-mandirigma ang kalahati: 337,500 tupa ³⁷at ang buwis na ibinigay kay Yawe: 675; ³⁸36,000 baka at ang buwis na ibinigay kay Yawe: 72; ³⁹30,500 asno at ang buwis na ibinigay kay Yawe: 61; ⁴⁰at 16,000 tao at ang buwis na ibinigay kay Yawe: 32. ⁴¹Ibinigay ni Moises sa paring si Eleazar ang buwis na abuloy kay Yawe, gaya ng iniutos ni Yawe sa kanya.

⁴²Napasa-mga-Israelita ang isa pang kalahati na ibinukod ni Moises sa bahagi ng mandirigma. ⁴³Ito ang kalahating para sa pamayanan: 337,500 tupa, ⁴⁴36,000 baka, ⁴⁵30,500 asno, ⁴⁶at 16,000 tao. ⁴⁷Sa kalahating ito na

sa Josue 6 tungkol dito). Hindi inilalarawan sa gawagawang pangyayaring ito ang pagpatay sa mga babae... Gusto lamang bigyang-diin ng sumulat ng

salaysay na ito kung gaano kapeligroso para sa mga Israelita ang mag-asawa o lumapit sa mga babaeng pagano.

parte ng mga Israelita, kumuha si Moises ng tig-isa sa bawat limampung tao o hayop, at ibinigay sa mga Levitang naglilingkod sa Tirahan ni Yawe, gaya ng iniutos ni Yawe kay Moises.

⁴⁸At nilapitan si Moises ng mga pinuno ng hukbo na mga pinuno ng tigsasanlibo at tigsasandaan. ⁴⁹Sinabi nila kay Moises: “Nabilang na ng mga lingkod mo ang mga mandirigmang nasa ilalim namin at wala isa mang kulang. ⁵⁰Kaya iaalay namin kay Yawe bilang mga handog ang mga bagay na yari sa ginto na nakuha ng bawat isa: mga panlagay sa braso, mga pulseras, mga singsing, mga hikaw at mga kuwintas upang ipanghingi ng tawad kay Yawe para sa amin.” ⁵¹At tinanggap nga sa kanila ni Moises at ng paring si Eleazar ang iba’t ibang bagay na ginto. ⁵²Umabot sa 16,750 shekel ang gintong ibinigay kay Yawe ng mga pinuno ng tigsasanlibo at tigsasandaan bilang buwis.

⁵³(Kinuha nga ng bawat isa sa hukbo ang sarili niyang nasamsam.) ⁵⁴Tinanggap ni Moises at ng paring si Eleazar sa pinuno ng tigsasanlibo at tigsasandaan ang ginto, at inilagay sa Toldang Tagpuan para maalaala ni Yawe ang mga Israelita.

Ang mga Israelita sa kabilang-ibayo ng Jordan

32 • ¹Napakarami ang hayop ng mga Rubenita at mga Gadita, at nakita nila na mainam na pastulan ang lupa ng Yazer at Galaad. ²Kaya kinausap nila si Moises, ang paring si Eleazar at ang mga pinuno ng pamayanan; sinabi nila: ³“Mainam na pastulan ang lupa ng Atarot, Dibon, Yazer, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo at Beon, ⁴na ipinasakop ni Yawe sa pamayanan ng Israel, at may mga kawan ang iyong mga lingkod.” ⁵Idinugtong pa nila: “Pakibigay naman sana ang lupaing iyon sa iyong mga lingkod. Huwag mo sana kaming patawirin pa sa Jordan.”

⁶Ngunit sumagot si Moises sa mga Gadita at mga Rubenita: “At makikipaglaban ba ang inyong mga kapatid samantalang kayo’y mananatili rito? ⁷Kaya manghihina ang loob ng mga Israelita at hindi na sila papasok sa lupaing ibinigay ni Yawe sa kanila. ⁸Ito ang ginawa ng

inyong mga ama nang papuntahin ko sila sa Kades-Barnea para magmasid sa lupain. ⁹Umahon sila hanggang sa Lambak ng Eskol at pagkakita nila sa lupai’y pinapanghina nila ang loob ng mga Israelita sa pagpasok sa lupaing bigay ni Yawe. ¹⁰Nag-apoy noon ang galit ni Yawe, at isinumpa niyang ¹¹“Hindi papasok sa lupain ang mga umahon mula Ehipto na may dalawampung taong gulang pataas. Hindi nila makikita ang lupaing ipinangako kong ibibigay kina Abraham, Isaac, Jacob, sapagkat hindi sila ganap na sumunod sa akin. ¹²Si Kaleb na anak ni Yefoneng Kenecita lamang at si Josueng anak ni Nun ang makapapasok dahil ganap silang sumunod kay Yawe.”

¹³Kaya nag-apoy ang galit ni Yawe laban sa Israel; apatnapung taon niya silang pinagala sa disyerto, hanggang di nauubos ang salinlahing gumawa ng masama sa harap ni Yawe. ¹⁴At ngayong naririto na kayo, sumuway rin kayong gaya ng inyong mga ama, lahi ng mga makasalan! At gusto n’yong gatungan pa ang nag-aapoy na galit ni Yawe sa Israel. ¹⁵Kung tatanggi pa kayong sumunod sa kanya, muli niya kayong dadalhin sa disyerto, kaya ipahahamak ninyo ang buong bayang ito.”

¹⁶Kayat lumapit sila sa kanya at sinabi: “Gusto lamang naming magtayo ng mga bakuran para sa aming mga kawan at ng mga bayan para sa aming mga anak. ¹⁷Ngunit nakahanda kami sa digmaan at lalakad sa unahan ng mga Israelita, hanggang maihatid sila sa lugar na nakatakda sa kanila. Mga anak lamang namin ang maiiwan sa mga napapaderang bayang ito na ligtas sa mga tagarito. ¹⁸Hindi kami uuwi hanggang di nakukuha ng mga anak ng Israel ang kanya-kanyang pamana. ¹⁹Hindi naman kami magmamanang kasama nila sa kabilang ibayo ng Jordan, sapagkat nasa gawing silangan ng Jordan ang toka naming pamana.”

²⁰At sinabi ni Moises: “Kung tutuparin ninyo ito, kung handa kayo sa digmaan sa harap ni Yawe, ²¹at tatawid ang bawat isa sa Jordan sa harap ni Yawe upang makipagdigma hanggang hindi niya naitataboy ang kanyang mga kaaway sa harap niya ²²at nasasakop ang lupain sa harap ni Yawe, magiging malaya na kayo sa

• **32.1** Hindi sama-samang umalis sa Kades ang lahat ng Israelita. Sa oasis na ito sila tumigil nang “apatnapung taon” sa disyerto bilang isang bayan. Mas matulain kaysa makasaysayan ang tradisyunal na larawan tungkol sa bayang Israelita na sama-samang umaalis na parang isang tao lamang para sakupin ang lupain ng Kanaan. Kanya-kanya ang mga taong ito at malayang nakagagala ang bawat grupo kasama ng kanilang mga kawan maliban sa mga panahon ng

kagipitan kung kailan sila nagkaisa, gaya ng nangyari sa panahon ni Moises. May ilang umalis sa Kades bago o pagkatapos ni Moises: pinakaimportanteng grupo ang grupong pumunta sa Galaad sa kabilang-ibayo ng Jordan. Doon sila mapayapang namayan sa piling ng iba pang mga bayan.

Binibigyang-diin ng 32:20-22 ang pagkakaisa at pagkakabuklod ng mga Israelita.

inyong obligasyon kay Yawe at sa Israel. At saka kayo makababalik dito, magiging inyo ang lupang ito sa harap ni Yawe. ²³ Pero kung hindi ninyo ito gagawin, magkakasala kayo kay Yawe at makatitiyak kayong susundan kayo ng inyong kasalanan. ²⁴ Itayo ninyo ang mga bayan para sa inyong mga anak, at ang mga kural para sa inyong mga kawan, pero tuparin ninyo ang inyong sinabi.”

²⁵ Sumagot kay Moises ang mga Gadita at mga Rubenita: “Tutuparin ng inyong mga lingkod ang iniutos ng aking panginoon. ²⁶ Mananatili sa mga bayan ng Galaad ang aming mga asawa, mga anak, mga kawan at mga hayop, ²⁷ ngunit maghahanda sa digmaan ang lahat ng inyong mga lingkod, at tatawid para lumaban sa harap ni Yawe, gaya ng sinabi ng aking panginoon.”

²⁸ Nag-utos si Moises tungkol sa kanila sa paring si Eleazar, kay Josueng anak ni Nun, at sa mga pinuno ng mga angkan ng mga tribu ng Israel, ²⁹ at sinabi niya: “Kung maghahanda sa digmaan ang lahat ng Gadita at Rubenita, at tatawid sila sa Jordan kasama ninyo para lumaban sa harap ni Yawe, ibibigay n’yo sa kanila ang lupain ng Galaad bilang kanilang pag-aari pagkasakop sa lupain. ³⁰ Ngunit kung hindi sila tatawid kasama ninyo, mananatili silang kasama ninyo sa lupain ng Kanaan.”

³¹ Sumagot ang mga Gadita at mga Rubenita: “Gagawin ng inyong mga lingkod ang iniutos ni Yawe. ³² Tatawid kaming sandatahan sa lupain ng Kanaan sa harap ni Yawe, at magiging mana naman namin ang gawing silangan ng Jordan.”

³³ Kaya ibinigay ni Moises sa mga Gadita at mga Rubenita at sa kalahating tribu ng Manases na anak ni Jose ang kaharian ni Sihong hari ng mga Amorreo at ang kaharian ni Og na hari ng Basan, ang lupain at ang mga bayan nito at mga nayong nasa hangganan nito.

³⁴ Itinayo ng mga Gadita ang mga napapaderang bayan ng Dibon, Atarot, Aroer, ³⁵ Atrot-Sofan, Yazer, Yogbeha, ³⁶ Bet-Nimra at Be-Haran, na may mga kural para sa mga kawan.

³⁷ Itinayo ng mga Rubenita ang Hesbon, Eleale, Kiryataim, ³⁸ Nebo at Baal Meon (pinalitan ang mga pangalan nito), at Sibma, at pinangalanan naman nila ang mga bayang kanilang itinayo.

³⁹ Sinalakay ng mga anak ni Makir na anak ng Manases ang Galaad. Nilupig nila iyon at itinaboy ang mga Amorreong naroon. ⁴⁰ Kaya ibinigay ni Moises ang Galaad kay Makir na anak ng Manases, at doon siya nanirahan. ⁴¹ Sinalakay rin ni Yair na anak ng Manases ang mga nayon ng mga iyon at pinangalananang Nayon ni Yair ang mga iyon. ⁴² Nilusob din ni Nobah ang

Kenat at ang mga nayon nito, at tinawag ito sa pangalan niyang Nobah.

Mga yugto ng Exodo

33 ¹ Ito ang mga yugto sa paglalakbay ng mga Israelita nang umalis silang pangkat-pangkat sa lupain ng Ehipto sa pamumuno nina Moises at Aaron. ² Sa utos ni Yawe, sinulat ni Moises ang mga simula ng bawat yugto ng kanilang paglalakbay. ³ Narito ang mga yugto ayon sa kanilang mga simula:

Umalis sila sa Ramses sa ikalabinlimang araw ng unang buwan. Nang sumunod na araw ng Paskuwa, matagumpay na nagsilabas ang mga anak ng Israel sa paningin ng buong Ehipto ⁴ habang inililibing naman ng mga Ehipsiyo ang kanilang mga panganay na sinaktan ni Yawe. At pinarusahan din ni Yawe ang kanilang mga diyos.

⁵ Umalis ang mga Israelita sa Ramses at nagkampo sa Sukot. ⁶ Umalis sila sa Sukot at nagkampo sa Etam na nasa dulo ng disyerto. ⁷ Umalis sila sa Etam, ngunit nagbalik pa-Pihahirod sa tapat ng Baal-Sefon, at nagkampo sa tapat ng Migdol. ⁸ Umalis sila sa Pihahirod, tumawid sa dagat pa-disyerto, at pagkalakad nang tatlong araw sa disyerto ng Etam, nagkampo sila sa Mara. ⁹ Umalis sila sa Mara at dumating sa Elim kung saan may labindalawang bukal at pitumpung palmera, at doon sila nagkampo.

¹⁰ Umalis sila sa Elim at nagkampo malapit sa Dagat ng Mga Tambo. ¹¹ Umalis sila sa may Dagat ng Mga Tambo at nagkampo sa disyerto ng Sin. ¹² Umalis sila sa disyerto ng Sin at nagkampo sa Dopka. ¹³ Umalis sila sa Dopka at nagkampo sa Alus. ¹⁴ Umalis sila sa Alus at nagkampo sa Rafidim pero walang mainom na tubig doon ang bayan. ¹⁵ Umalis sila sa Rafidim at nagkampo sa disyerto ng Sinai.

¹⁶ Umalis sila sa disyerto ng Sinai at nagkampo sa Kibrot-hat-Taava. ¹⁷ Umalis sila sa Kibrot-hat-Taava at nagkampo sa Haserot.

¹⁸ Umalis sila sa Haserot at nagkampo sa Ritma.

¹⁹ Umalis sila sa Ritma at nagkampo sa Rimon Peres.

²⁰ Umalis sila sa Rimon Peres at nagkampo sa Libna.

²¹ Umalis sila sa Libna at nagkampo sa Risa.

²² Umalis sila sa Risa at nagkampo sa Kehalata.

²³ Umalis sila sa Kehalata at nagkampo sa Bundok Sefer.

²⁴ Umalis sila sa Bundok Sefer at nagkampo sa Harada.

²⁵ Umalis sila sa Harada at nagkampo sa Makelot.

²⁶ Umalis sila sa Makelot at nagkampo sa Tahat.

²⁷ Umalis sila sa Tahat at nagkampo sa Terah.

²⁸ Umalis sila sa Terah at nagkampo sa Mitka.

²⁹ Umalis sila sa Mitka at nagkampo sa Has-

mona. ³⁰Umalis sila sa Hasmona at nagkampo sa Moserot. ³¹Umalis sila sa Moserot at nagkampo sa Bene Yaakan. ³²Umalis sila sa Bene Yaakan at nagkampo sa Hor Haggidgad. ³³Umalis sila sa Hor Haggidgad at nagkampo sa Yotbata. ³⁴Umalis sila sa Yotbata at nagkampo sa Abrona. ³⁵Umalis sila sa Abrona at nagkampo sa Ezion-Geber.

³⁶Umalis sila sa Ezion-Geber at nagkampo sa Kades sa disyerto ng Sin. ³⁷Umalis sila sa Kades at nagkampo sa Bundok Hor sa hangganan ng Edom.

³⁸(Umahon ang paring si Aaron sa Bundok Hor sa utos ni Yawe, at doon siya namatay sa unang araw ng ikalimang buwan sa ikapatnapung taon pagkalabas ng mga Israelita mula sa Ehipto. ³⁹Sandaa't dalawampu't tatlong taon si Aaron nang mamatay sa Bundok Hor.

⁴⁰Noon naman nabalitaan ng Kananeong hari ng Arad na taga-Negeb ng Kanaan na parating ang mga Israelita.)

⁴¹Umalis sila sa Bundok Hor at nagkampo sa Salmona. ⁴²Umalis sila sa Salmona at nagkampo sa Punon. ⁴³Umalis sila sa Punon at nagkampo sa Obot. ⁴⁴Umalis sila sa Obot at nagkampo sa Guho-Abarim sa hangganan ng Moab. ⁴⁵Umalis sila sa Guho-Abarim at nagkampo sa Dibon Gad. ⁴⁶Umalis sila sa Dibon Gad at nagkampo sa Almon Diblataim. ⁴⁷Umalis sila sa Almon Diblataim at nagkampo sa kabundukan ng Abarim sa tapat ng Nebo. ⁴⁸Umalis sila sa kabundukan ng Abarim at nagkampo sa kapatagan ng Moab malapit sa Jordan sa tapat ng Jerico. ⁴⁹Nagkampo sila sa tabi ng Jordan mula Bet Yesimot hanggang Abel-Sitim, sa kapatagan ng Moab.

Paano hahatiin ang lupain ng Kanaan

⁵⁰Nagsalita si Yawe kay Moises sa kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa tapat ng Jerico: ⁵¹"Sabihin mo sa mga Israelita: Malapit na kayong tumawid ng Jordan papunta sa lupain ng Kanaan. ⁵²Palayasin ninyo ang lahat ng naninirahan sa lupaing nasa harap ninyo, wasakin ninyo ang kanilang mga imahen, basagin ang mga minoldeng rebulto at durugin ang lahat nilang altar sa burol. ⁵³Sakupin ninyo ang lupain at doon manirahan, sapagkat ibinigay ko ang lupain para maging inyo. ⁵⁴Hatiin ninyo ang lupain sa inyong mga angkan sa pagpapalabunutan. Sa mas malaking angkan, mas malaking pamana; sa mas maliit, mas maliit na pamana. Magiging kanila ang anumang mapatapat sa kanila. Hatiin ang pamana ayon sa tribu ng inyu-inyong mga ama.

⁵⁵Isa pa: kung hindi ninyo palalayasin ang

mga naninirahan sa lupain, magiging mga tinik sa inyong mga mata at mga pantusok sa inyong mga tagiliran ang mga natira, at lulusubin kayo sa lupaing inyong titirhan, ⁵⁶at sa inyo ko gagawin ang binabalak ko sa kanila."

Ang mga hangganan ng Kanaan

34 ¹Sinabi ni Yawe kay Moises: ²"Iutos mo ito sa mga Israelita. Pagpasok ninyo sa Kanaan, na lupang aariin ninyo, ang lupain ng Kanaan sa mga hangganan nito.

³Magiging hangganan ninyo sa timog ang disyerto ng Sin sa tabi ng Edom; mula sa dulo ng Dagat Asin sa silangan. ⁴Pa-timog ang hangganan, paahon sa Akrabim, dadaan sa Sin at magtatapos sa timog ng Kades-Barnea. Magpapatuloy sa Hasar Adar hanggang Asemon. ⁵Liliko mula Asemon papunta sa batis ng Ehipto hanggang magtapos sa Dagat.

⁶Magiging hangganan ninyo sa kanluran ang Malaking Dagat. Ito ang hangganan ninyo sa kanluran. ⁷Ito naman ang magiging hangganan ninyo sa hilaga: deretso mula Malaking Dagat hanggang Bundok Hor; ⁸deretso mula Bundok Hor hanggang pagpasok sa Hamat, at abot hanggang Sedad. ⁹Magpapatuloy hanggang sa Zifron at magtatapos sa Hasar Enan. Ito ang hangganan ninyo sa hilaga.

¹⁰Para naman sa hangganan ninyo sa silangan, deretso mula Hasar Enan hanggang Sefam. ¹¹Mula Sefam pababa hanggang Ribla, sa gawing silangan ng Ain, at tuluy-tuloy pababa hanggang sa silangang baybayin ng Dagat Kineret. ¹²Babaybayin ang Jordan at magtatapos sa Dagat na Asin. Ito ang magiging lupain ninyo, at mga hangganan nito."

¹³Ito ang iniutos ni Moises sa mga Israelita: "Ito ang lupaing iniutos ni Yaweng ibigay sa siyam at kalahating tribu. Ipamamana ninyo ito sa pagpapalabunutan. ¹⁴Natanggap na nga ng tribu ng Ruben at ng tribu ng Gad at ng kalahating tribu ng Manases ang kanilang mana ayon sa mga angkan ng kani-kanilang mga ama. ¹⁵Natanggap na ng dalawa't kalahating tribu ng ito ang kanilang pamana sa kabilang ibayo ng Jordan sa gawing silangan sa tapat ng Jerico."

¹⁶Sinabi ni Yawe kay Moises: ¹⁷"Ito ang mga pangalan ng mga taong magpaparte ng lupain para sa inyo: ang paring si Eleazar at si Josueng anak ni Nun. ¹⁸Magtalaga rin kayo ng isang pinuno mula sa bawat tribu para sa paghahati. ¹⁹Ito ang kanilang mga pangalan: si Kaleb na anak ni Yefone mula sa tribu ng Juda; ²⁰si Semuel na anak ni Amihud mula sa tribu ng Simeon; ²¹si Elidad na anak ni Kislon mula sa tribu ng Benjamin; ²²ang pinunong si Buki na

anak ni Yogli mula sa tribu ng Dan; ²³ ang pinunong si Haniel na anak ni Efod mula sa tribu ng Manases na anak ni Jose; ²⁴ ang pinunong si Kemuel na anak ni Siftan mula sa tribu ng Efraim na anak ni Jose; ²⁵ ang pinunong si Elisafan na anak ni Parnak mula sa tribu ng Zabulon; ²⁶ ang pinunong si Paltiel na anak ni Azan mula sa tribu ng Isacar; ²⁷ ang pinunong si Ahihud na anak ni Selomi mula sa tribu ng Aser; ²⁸ ang pinunong si Pedahel na anak ni Amihud mula sa tribu ng Neftali.”

²⁹ Ito ang mga inutusan ni Yawe na ipamana sa mga Israelita ang lupain ng Kanaan.

Ang parte ng mga Levita

35 ¹ Nagsalita si Yawe kay Moises sa kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa tapat ng Jerico: ² “Ito ang iutos mo sa mga Israelita na bigyan nila ang mga Levita ng mga bayang matitirhan at mga pastulan sa palibot mula sa kanilang pamana. ³ Maninirahan sila sa mga bayan, at ipapastol ang kanilang mga baka, mga kawan at lahat ng iba pang mga hayop sa mga pastulan. ⁴ Sanlibo limandaang talampakan mula sa mga pader ng bayan ang mga pastulang ibibigay sa mga Levita sa palibot ng lunsod.

⁵ Susukat kayo sa labas ng bayan ng isang lupaing may tatlunglibong talampakan sa silangan, sa timog, sa kanluran at sa hilaga; at nasa gitna ang bayan. Ito ang magiging pastulan ng kanilang mga bayan.

⁶ Ito naman ang mga bayang ibibigay ninyo sa mga Levita: ang anim na bayang kanlungan na mapagtataguan ng isang nakapatay ng tao, pati na ang apatnapu't dalawa pang bayan. ⁷ Apatnapu't walong bayang lahat ang ibibigay n'yo sa mga Levita, pati ang mga pastulan ng mga ito. ⁸ Kukunin mula sa lupang pag-aari ng mga Israelita ang mga bayang ibibigay ninyo sa mga Levita ayon sa pamana ng bawat tribu: marami ang kukunin sa may mas marami at kaunti naman sa may kaunti.”

Mga lunsod na mapagtataguan

• ⁹ At sinabi ni Yawe kay Moises: ¹⁰ “Sabihin mo sa mga Israelita. Pagkatawid ninyo sa Jordan pa-Kanaan, ¹¹ magtatalaga kayo ng mga bayang magiging lunsod na matatakasan. Doon makatatakas ang sinumang di sinasadyang nakapatay. ¹² Sa mga lunsod na ito makakatakas ang nakapatay at doon siya maliligtas sa

tagapaghiganti ng dugo; hindi na siya mamamatay bago litisin sa harap ng pamayanan. ¹³ Kaya ibibigay ninyo ang anim na lunsod bilang takasang-lunsod: ¹⁴ tatlo sa kabilang ibayo ng Jordan at tatlo sa lupain ng Kanaan. ¹⁵ Sa anim na lunsod na ito makatatakbo ang mga Israelitang di sinasadyang nakapatay pati ang dayuhan at sinumang naninirahan sa piling ninyo.

¹⁶ Kung mamatay ang isang taong nasaktan dahil sa kagamitang bakal, mamamatay-tao ang nakasakit at dapat patayin. ¹⁷ Kung mamatay ang isang taong nasaktan dahil sa bato, mamamatay-tao ang nakasakit at dapat patayin. ¹⁸ Kung mamatay ang isang taong nasaktan dahil sa bagay na kahoy, mamamatay-tao ang nakasakit at dapat patayin. ¹⁹ Mapapatay ng tagapaghiganti ng dugo ang mamamatay-tao; mapapatay niya ito pagkakita niya rito.

²⁰ Kung may nanulak ng kapwa dahil sa galit o sadyang nambato sa kanya, at pagkatapos ay namatay iyon ²¹ o kung may nakasakit ng kapwa sa suntok at mamatay iyon, mamamatay-tao siya na dapat patayin. At papatayin siya ng tagapaghiganti ng dugo pagkakita sa kanya.

²² Pero kung may di sinasadyang nakapag-tulak sa kapwa at hindi dahil sa poot, ²³ o nakapaghulog ng batong puwedeng makamatay ng kapwang hindi naman niya nakita, at mamatay iyon na hindi naman niya kaaway ni sinasadyang saktan: ²⁴ hahatulan ng pamamayan ang nakamatay at ang tagapaghiganti ng dugo ayon sa mga tuntuning ito.

²⁵ Ililigtas nila ang nakamatay sa kamay ng tagapaghiganti ng dugo, at pabaliklin sa takasang-lunsod na kanyang pinagtaguan. Doon siya mananatili hanggang mamatay ang punong-paring pinahiran ng banal na langis. ²⁶ Kung lalabas ang nakamatay sa hangganan ng takasang-lunsod na pinagtaguan niya, ²⁷ at matagpuan siya ng tagapaghiganti ng dugo at patayin, walang pananagutan ang tagapaghiganti sa pagpatay sa kanya. ²⁸ Dapat manatili sa takasang-lunsod ang nakamatay hanggang mamatay ang punong-pari. Pagkamatay ng punong-pari makauwi na sa sariling lupain ang nakamatay.

²⁹ liral ang mga kautusang ito sa lahat ng inyong salinlahi saanman kayo manirahan.

³⁰ Sinumang pumatay ng tao ay papatayin pagkapatotoo ng mga saksi. Walang-bisa ang

• **35.9** Makakatulad sa mga ipinapaliwanag sa Deuteronomio 19:1 ang mga batas na ito tungkol sa mga taguang-lunsod.

patotoo ng isang saksi lamang para mahatulan ng kamatayan ang sinuman.

³¹Huwag kayong tatanggap ng pantubos sa buhay ng isang mamamatay-taong mahahatulan ng kamatayan: papatayin siya. ³²Huwag kayong tatanggap ng pantubos para sa nagtatago sa takasang-lunsod para makabalik siya sa sariling lupain bago mamatay ang punong-pari. ³³Huwag ninyong salaulain ang lupang kinaroroonan ninyo. Sinalaula ng dugo ang lupa at hindi mapatawad ang lupang may dugong dumanak liban sa dugo ng nagpadanak nito. ³⁴Huwag ninyong dungisan ang lupang kinaroroonan ninyo, na kinaroroonan ko rin; ako nga si Yaweng nananahan sa piling ng mga anak ng Israel.”

Ang pamana ng babaeng may-asawa

36 ¹At dumating ang mga pinuno ng mga sambahayan ng mga anak ni Galaad na anak ni Makir na anak ni Manases mula sa mga angkan ni Jose, at sinabi nila sa harap ni Moises at ng mga pinuno ng mga sambahayan ng Israel:

²“Iniutos ni Yawe sa aking panginoon na ipamana mo ang lupain sa mga Israelita sa pagpapalabunutan; at iniutos din sa iyo, aking panginoon, na ibigay ang pamana ng aking kapatid na si Selophad sa mga anak niyang babae. ³At kung may pakakasalan silang taga-ibang tribu ng Israel, maaalis ang kanilang mana sa tribu ng aming mga ninuno at madadagdag sa mana ng tribu ng kanilang asawa; kaya mababawasan ang pamanang natapat sa amin.

⁴Sa taon ng Magandang Pahayag sa Israel, ang kanilang mana ay mapapasatribung kanilang pinakasalan at aalisin sa tribu ng aming mga ninuno.”

⁵Kaya ito ang iniutos ni Moises sa mga anak ng Israel ayon sa utos ni Yawe: “Tama ang sinabi ng mga taga-Jose. ⁶Ito ang iniutos ni Yawe tungkol sa mga anak na babae ni Selophad: Pipiliin nila ang gusto nilang pakasalan, pero sa loob lamang ng tribu ng kanilang ama. ⁷Kaya hindi masasalin ang mana ng isang tribu ng Israel sa iba pang tribu; nakatali ang bawat isa sa Israel sa pamana ng tribu ng kanilang mga ninuno.

⁸Kaya sa tribu ng kanyang ama dapat pakasal ang anak na babaeng may pamana sa alinmang tribu ng Israel, upang ariin ng bawat Israelita ang pamana ng kanyang mga magulang. ⁹Walang pamanang magpapasalin-salin sa iba’t ibang tribu. Nakatali ang bawat tribu ng Israel sa pamana nito.”

¹⁰Kaya ginawa ng mga anak na babae ni Selophad ang iniutos ni Yawe kay Moises. ¹¹Napakasal sina Mahla, Tirsa, Hogla, Milca at Noa na mga anak na babae ni Selophad sa mga pinsan nila sa kanilang ama. ¹²Magiging mga maybahay sila sa angkan ng Manases na anak ni Jose; kaya napasatribu ng kanilang ama ang kanilang mana.

¹³Ito ang mga utos at mga pagpapasyang iniutos ni Yawe sa pamamagitan ni Moises sa mga Israelita sa kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa tapat ng Jerico.